

U. LIIVAKU

*Kuidas
öelda
teisiti*

A-29654

U. LIIVAKU

KUIDAS ÕELDA TEISITI

VALIMIK
STAMP- JA PARASIITKEELEND-
EID

KIRJASTUS „VALGUS“ • TALLINN 1969

4 E
L 54

Kunstiliselt kujundanud A. Säde

2

Tartu Riikliku Ülikooli
Raamatukogu

73818

7-1-6
22-TL-7-68

SAATEKS

Keel on meile niisama vajalik nagu õhk, nagu igapäevane leib. Võib-olla just sellesama enesestmõistetavuse, tavalisuse, igapäevasuse tõttu me olemegi tema vastu sageli hoolimatud, laseme tal nürineda ning roostetada, puhuti lausa umbrohtu kasvada. Hoopis hullemat häda kui aeg-ajalt ettetulevad otsesed keelevead ja komistused, kannab endas näiliselt (s. o. ortograafiliselt ja grammatiliselt) korrektne, kuid ometi halb keel, niisugune keelepruuk, millele on iseloomulik mõtet ähmastav kohmakas-nurgeline ütlemisviis, ülearune sõnadeveeretamine, kulunud, mõtlematult lendulastud või paberile pandud sõnad ning väljendid. Keelevead esinevad ikkagi juhuslikumalt, sporaadilisemalt; keerutama kipuvad keeletarvitus, millega vältimatult kaasnevad maotuseni minevad moesõnad, nigerikud kantseleikeelendid, kulunud klišeesõnad ja -väljendid ning kõike lämmatavad parasitkeelendid, tikub aga tungima igaiheni meist tegevusalale, vanusele ja haridusele vaatamata. See on nagu salalik haigus, mis hiilib märkamatult ligi ning võib nakatada kõiki, küsimata sellest, kes sa oled: minister või raamatupidaja, arst või advokaat, ajakirjanik või lektor, teadlane või tööline, õppur või õpetaja.

Keel on otsekui peegel, mis meile reaalsest tegelikkusest tõetruu pildi peab andma. Saamatu ning konarlik, stampidest ja risuväl-

jenditest kubisev keel ei saa oma otstarvet täita paremini kui teravustamata objektiiviga tehtud pilt või defektidega peegel. Häda korral ajab küll asja ära ka päevinäinud, tuhmiks ja kriimuliseks kulunud peeglitükk, jah, parema puudumisel võib ju habemeajamisel peegli asemel aknaklaasi või isegi plekitükki kasutada, kuid valikuvõimaluse puhul vaevalt keegi niisuguse «tarbeesemega» lepib. Miks me siis oleme nii õhkükskõiksed oma igapäevase keele vastu, miks kipume unustama, et seesama igapäevakeel võib olla tõhus tööriist või vahe relv, võib aga olla ka ainult vilets hädaabinõu — kõik sõltuvalt sellest, kuidas me temasse suhtume ja temaga ümber käime?

Et meil tavalise tarbekeelega asjad kaugeltki korras ei ole, peaks küllalt veenvalt selguma U. Liivaku koostatud valimikust. Muidugi pole siin esitatud näited võrdselt ilmekad ega ühevõrra taunitavad. See, et siin tähestikulises järjestuses paigutatud näited pole kõik samalaadsed ja samakaalulised, on isegi hea, sest nii hakkame ehk kogu nähtuse üle järele mõtlema. Mis sest, et otse kurioosete tarvitussjuhtude kõrval on toodud selliseidki, millele üksikult võttes (eriti kui tarvitamisega liiale ei minda) ei saakski viltu vaadata. Niiviisi hulganisti ühtede kaante vahele kogutuna on seesinane valimik siiski üllatavalt kõnekas. Siin tuleb otsekui luubi all kõigi jaoks nähtavale üks meie igapäevakeele pahesid. Kui kergekäeliselt ning järelemõtlematult siiski kulunud stampe, odavaid moesõnu ja kõlksväljendeid käiku lastakse, kui vähe paljud suleseedjad ja nende sulejooksust sündinud produktsiooni trükkitoimetajad endale aru annavad, mida nad üldse paberile panevad ja trükki lasevad!

Siinsesse peegelpilti on tululik heita pilk kõigil, kes kirjutamisega või teiste kirjatööde kohendamisele leiba teenivad. Tahaks loota, et seda keeleproovide valimikku võtavad vaevaks lehitseda ka vilunud ajakirjanikud ning teisedki kogenud sõnaseadjad, sest ärgem unustagem, et oskus võib kergesti muutuda harjumuseks, harjumus maneeriks, maneer üleolevalt hoolimatuks stampide ja trafarettide puistamiseks ning kõik see kokku mõtte-, vaimu- ja

keelevaesuseks . . . Samal ajal on need keeleproovid kasulik lugemisvara ning hoiatav eeskuju nii õpilastele kui ka teistele algajatele sulemeestele ja -naistele, kelle keel pole veel rikutud. Saagu sellest raamatukesest truu abimees ning teejuht kõigile teadlikele keeletarvitajatele, kellest lõpuks ju suurel määral oleneb meie käibekeele üldilme. Püüdkem selle poole, et iga keelend, mis me kirja paneme või välja ütleme, oleks omal kohal, et iga sõna kõlaks täies jõus, et meie keel oleks kõikjal hea, ladus ja otstarbekohane.

REIN KULL,
Keele ja Kirjanduse Instituudi
teaduslik töötaja

LUGEJALE

Sellesse raamatusse võetud sõnad on paigutatud tähestiku järjekorda. Sõnaartiklid koosnevad kahest osast: seletusest ja näidetest. Esimeses osas on lühidalt juttu põhjustest, miks sõna käsitletakse. Kursiivis on trükitud tähendused ja tähendusvarjundid.

Teise osa vasakpoolses veerus on näiteid ajakirjandusest ja raamatutest, parempoolses veerus üks (vahel harva paar) võimalikest teisitiütlemise variantidest, milles enesestmõistetavalt on subjektiivsuse sugemeid.

Väljajätud on märgitud kolme punktiga. Kui näidetes on Eestis elavate inimeste nimesid, siis on need asendatud nimetähtedega.

*-ga on märgitud sõnad, mida käsitletakse omaette artiklites.

Kursiiviga on tähistatud näidete ja parandatud variantide see osa, mis erinevuste mõistmiseks on kõige olulisem.

Nurksulgudes on lisatud teksti mõistmiseks hädavajalikke täiendusi.

(!) viitab ilmsetele libastumistele õigekirjas, lauseehituses jne.

(?) näitab, et lause mõte on segane.

Kui näide on võetud raamatust, siis seisab lühendi järel lehekülje number; kui ajakirjast, siis number ja aastaarv; kui ajalehest, siis selle ilmumise kuupäev.

Näiteid on võetud peajasalikult ajalehtedest (näitamaks, et keelehalbused pole rajoonilehtede monopol, on viimased vaatluse alt teadlikult välja jäetud), vähem ajakirjadest ja raamatutest. Peale mõne erandi (**asustatud punkt, roheline massiiv** jt.) tuleb märksõnadesse suhtuda kui täisväärtuslikesse eesti keele sõnadesse; küll kuluks aga mõõtu pidada tarvitamissagedusega ja täpsemini eristada tähendusvarjundeid.

Olgu tähelepanu juhitud ka alapealkirjas olevale sõnale «valimik». Selle raamatukese tegija on täiesti teadlik, et esitatud poolteistsada sõna ei hõlma kõiki stamp- ja parasiitkeelendeid. On ka selge, et iga teine tegija oleks teinud teistsuguse valiku.

Suur aitäh kõigile kaasaaitajaile, eriti dots. Uno Merestele, filoloogiakandidaat Rein Kullile, «Edasi» keeleteimetajale Helju Valstile, Eesti NSV Ajakirjanike Liidu keele- ja tõlkesektsiooni juhatuse esimehele Henno Meristele ja keeleteadlasele Martin Ollisaarele.

AUTOR

LÜHENDID

- AR — V. Rodionov, Aafrika ristteel, kirjastus «Eesti Raamat», Tallinn 1967.
- ATM — «Autotransport ja Maanteed».
- E — «Edasi».
- EO — E. Okas, Pilte Jaapanist, kirjastus «Kunst», Tallinn 1966.
- ET — «Ehitusmaterjalide Tööstus».

- H — «Horisont».
- HR — H. Rajamaa, Kuidas tarvitada uusi sõnu?, kirjastus «Kool», Tartu 1936.
- JA — J. Aavik, Eesti õigekeelsuse õpik ja grammatika, Noor-Eesti Kirjastus, Tartu 1936.
- JU — I. Šuv, Jalatsite üldtehnoloogia, kirjastus «Valgus», Tallinn 1966.
- K — «Kodumaa».
- KET — «Kommunaalmajandus ja Elukondlik Teenindamine».
- KK — «Keel ja Kirjandus».
- L — «Looming».
- NH — «Noorte Hääl».
- NN — «Nõukogude Naine».
- NO — «Nõukogude Õpetaja».
- OJVTÜA — Ohutustehnika juhendmaterjalid vabatahtliku tule-
tõrje ühingu abiette võtetele, Eesti Vabariiklik Vaba-
tahtliku Tuletõrje Ühing, Tallinn 1967.
- P — «Pioneer».
- R — «Raadioleht».
- RH — «Rahva Hääl».
- S — «Spordileht».
- SV — «Sirp ja Vasar».
- T — «Televisioon».
- VE — Vene-eesti sõnaraamat. Koost. P. Arumaa, B. Prav-
din, J. V. Veski, Tartu 1940—1947.
- VL — Võõrsõnade leksikon. Koost. R. Kleis, J. Silvet,
E. Väari, Eesti Riiklik Kirjastus, Tallinn 1961.
- VM — V. Muhel, Vene-eesti sõnaraamat, 4. tr., kirjastus
«Valgus», Tallinn 1967.
- O — «Õhtuleht».
- OS — Õigekeelsuse sõnaraamat. Toimetanud E. Nurm,
E. Raiet, M. Kindlam, Eesti Riiklik Kirjastus, Tal-
linn 1960.

AADRESSIL. On tulnud kasutusele vene kujundi sõnasõnalise tõlkimise tagajärjel.

Kiidusõnu võib aga öelda meeskonna *võidutahte aadressil*.
(S 20. 11. 67.)

Kiidusõnu võib aga öelda meeskonna *võidutahte kohta*.

... ametiühingute eelmistel kongressidel [Inglismaal] *tehti valitsuse aadressil* vahel küllaltki teravat* *kriitikat*. (RH 12. 09. 67.)

Ametiühingute eelmistel kongressidel *kritiseeriti (arvustati) valitsust* vahel küllaltki kärevalt.

ABIL. Omal kohal seal, kus aitab vältida mitut samas käändes sõna lähestikku, samuti rõhutamise eesmärgil. Vastasel juhul ülearune. J. Aavik soovitas saksa keele mõjul tarvitusele tulnud tagsõnu asendada käändeliste väljenditega (JA, lk. 92 jj.). Vt. ka **alal**, **juures**, **teel**.

Värvitakse orava sabakarvadest tehtud *pintsli abil*. (JÜ 156.)

Värvitakse orava sabakarvadest tehtud *pintsliga*.

Tolmu... puhastamine seisneb materjali puhastamises pehmete puuvillaste *poleerrataste abil*. (JÜ 157.)

Tolmust puhastatakse materjal pehmete puuvillaste *poleerratastega*.

AINULT. Valetarvituse põhjuseks on, et tõlkimisel võetakse veneeesti sõnaraamatuist esimene vaste. Ärgem unustagem ka teisi: *ainuuksi, üksnes, kõigest, alles, paljalt, veel*.

Sõjakas ragbihaige... sekkus kakluse nii energiliselt, et *ainult* kuuel politseinikul õnnestus teda väljakult ära viia. (NH 2. 02. 67.)

Ainult möödunud hooajal tekitas hoki litter (!) kuuele Rootsi kohtunikule... tõsiseid * vigastusi. (RH 1. 02. 67.)

Wellingtonis püstitas Robyn Tate uueks Uus-Meremaa rekordiks kettaheites 59.89. *Ainult* mõned aastad tagasi oleks seda erakordseks saavutuseks peetud. (Õ 23. 11. 67.)

AKTIIVNE. Tähendab: *tegev, toimekas* (VL). Kui sisulised või stiililised kaalutlused seda just ei nõua, siis ei maksaks enesestmõistetavat aktiivsust rõhutada.

Kui midagi ette võtame, siis *lõovad kõik ka aktiivselt* kaasa. (NH 20. 08. 67.)

Rea * probleemide lahendamisest * *võtavad aktiivselt osa ka Eesti NSV spetsialistid.* (RH 15. 09. 67.)

ALA. Sagedane liigsõna. Vt. ka *abil, juures, teel.*

Moskvas avatavale üleliidulisele näitusele valiti lõppkokkuvõttes 22 maali *igast žanride alalt.* (Õ 22. 09. 67.)

ALANE. Vt. *ala.*

Sõjakas ragbihaige sekkus kakluse nii energiliselt, et *alles* kuuel politseinikul õnnestus teda väljakult ära viia.

Ainuuksi möödunud hooajal tekitas hokilitter kuuele rootsi kohtunikule raskeid vigastusi.

Wellingtonis püstitas Robyn Tate uueks Uus-Meremaa rekordiks kettaheites 59.89. *Veel (kõigest)* mõni aasta tagasi oleks seda erakordseks saavutuseks peetud.

Kui midagi ette võtame, siis *lõovad kõik kaasa.*

Mitme probleemi kallal *töötavad ka Eesti NSV spetsialistid.*

Moskvas avatavale üleliidulisele näitusele valiti lõppkokkuvõttes 22 maali *igast žanrist.*

Praegu on Tallinnas ligi 2400 teenindusalast töökoda. (Õ 21. 11. 67.)

Praegu on Tallinnas ligi 2400 teenindustöökoda.

Pioneeritöö metoodiku põhiülesandeks on *pioneeritöölase* metoodilise töö korraldamine... (NÕ 9. 12. 67.)

Pioneeritöö metoodiku põhiülesandeks on *pioneeritöö* metoodiline juhendamine.

ALLUMA. Tähendab: *ametialaselt kellegi alla kuuluma; millegi mõju või toime alla kuuluma* (ÕS). Kasutatav ainult otseses tähenduses. Vt. ka **allutama**.

Need materjalid *alluvad* eriti hoolikale läbivaatusele. (JÜ 89.)

Need materjalid *tuleb* eriti hoolikalt läbi (üle) vaadata.

...õnnetusel saadud vigastus *ei allunud* lihtsamatele ravimeetoditele. (RH 18. 06. 67.)

Õnnetusel saadud vigastust *polnud võimalik* lihtsamini ravida.

...kõik naiste alade medaliomanikud peavad *alluma* spetsiaalsele läbivaatusele. (S 6. 10. 67.)

Kõik naiste alade medaliomanikud peavad *käima* spetsiaalsel läbivaatusel.

See [Aragoni «Blanche ehk Unustus»] on romaan ajast, kuid ta *ei allu* teadusele (?). (L 10, 67.)

See on romaan ajast, kuid ta *meetod pole* teaduslik (pole kirjutatud teaduse aspektist).

ALLUTAMA. Tähendab: *alluvusvahekorda seadma, sõltuvusse riima*. Vt. ka **alluma**.

Administratiivsed organid, politsei, armee, kõik on *allutatud* repressioonidele. (E 22. 09. 67.)

Represseeritakse nii haldusasutusi ja politseid kui ka armeed.

Võitlusele sotsialistliku revolutsiooni võidu eest *olid allutatud* ka teised kongressi otsused. (RH 9. 08. 67.)

Võitlus sotsialistliku revolutsiooni võidu eest *oli* ka kongressi teiste otsuste peamiseks sisuks.

Iseenesest mõista on mööbli liigne *allutamine moeoolude* välistele *tundemärkidele* oma-moodi luksus. (RH 26. 11. 67.)

Iseenesest mõista on mööbli *moeoolude* väliste *tundemärkide* liigne *rõhutamine* oma-moodi luksus.

AMMENDAMA. Tähendab: *tühjaks ammutama, tühjendama, täielikult ära kasutama*. Selle sõnaga liialdatakse. Sama mõtet annavad edasi ka *põhjalik, täielik, lõplik* jne. (Vt. KK 1962, lk. 409—410.)

Hoolimata erakordselt suurtest tiraažidest *ammendati* mõlemad [postmargiseeriad] väga kiiresti. (RH 2. 12. 67.)

Hoolimata erakordselt suurest trükiarvust *müüdi* mõlemad väga kiiresti läbi.

Teos puudutab fašistide konkreetset* kuritegu Kloogal. Juba ajalugu ise ei luba filmitegijatel sellest kajastamata (?) mööda minna — kuigi antud* *teos pole ammendatud* ainult selle faktiga* seotud probleemidega. (RH 14. 12. 67.)

Teos puudutab fašistide kuritegu Kloogal. Juba ajalugu ise ei luba filmitegijatel seda käsitlemata jätta. Ent selles *teoses on juttu muustki* kui nimetatud kuriteoga seotud probleemidest.

Kõik vastava ala kaubanduse töötajad (!) ei ole kahjuks võimalised teie küsimustele *ammendavat vastust andma*. (R 12. — 18. 06. 67.)

Kõik vastava ala kaubandustöötajad ei ole kahjuks võimalised teie küsimustele *põhjalikult vastama*.

ANDMA. Дать ~ давать tähendusmaht on märksa suurem kui *andma* oma. Tõlkimisel tuleb hoolikalt silmas pidada konteksti mõtet. Kantseleikeeles lobbab *antud*, millel korrektses keelepruugis ei tohiks kohta olla.

Hõrendus *antakse* kupli alla *vaakuumpumba* abil* läbi teise *kuulklapi*. (ATM 2,67.)

Läbi teise *kuulklapi tekitatakse* *vaakuumpumbaga* kupli all *hõrendus*.

Siia [ehitusse] on antud tublisti tööd... (NH 19. 08. 67.)

Siin on tehtud tublisti tööd. (Siia on maetud tubli tükk tööd.)

Samuti vahetati antud ajavahe-
mikul sageli juhtivat kaadrit...
(RH 18. 08. 67.)

Samuti vahetati sel ajavahemi-
kul sageli juhtivaid töötajaid.

Võistkondade koosseisu silmas
pidades... võis esikoha kaits-
mist pidada ebareaalseks, sest
antud vanuseline jaotus oli...
meie koondisele... ebasobiv. (S
16. 08. 67.)

Võistkondade koosseisu silmas
pidades ei olnud esikoha kaits-
mine reaalne, sest niisugune va-
nuseline jaotus polnud meie
koondisele sobiv.

AREN DAMA. Tähendab: kedagi või midagi paremaks, suuremaks muutma, kõrgemale tasemele viima, täiustama. Loomade ja taimede arendamine on aretamine (ÕS). Tegevuse, kiiruse jms. arendami-
sest ei saa rääkida.

...mootorsaan... arendab lu-
mel kiirust 60 km/t. (RH 8. 02.
67.)

Mootorsaan sõidab lumel kiiru-
sega kuni 60 km/t.

Eriti aktiivset tegevust Indonee-
sias arendavad aga läänesaksla-
sed. (NH 18. 08. 67.)

Eriti aktiivselt tegutsevad Indo-
neesias aga läänesakslased.

Kui ehitamisel joonistel toodud
mõõtmetest täpselt kinni pidada,
on antud * antenni arendatav
võimendus kuni + 15 dB... (R
3.—9. 07. 67.)

Kui ehitamisel täpselt kinni pi-
dada joonistel toodud mõõtme-
test, siis on selle antenni või-
mendus kuni + 15 dB.

...kalade tööstuslik arendamine
kunstlikult kõrgendatud tempe-
ratuuridel... (RH 3. 02. 67.)

Kalade tööstuslik aretamine
kunstlikult kõrgendatud tempe-
ratuuridel...

ARENEMA. Развиться ~ развиваться üks tähendusi on laialt le-
vima. Sõnal arenema seda tähendusvarjundit ei ole.

Austrias *areneb äge heitlus* rahvusliku pidupäeva ümber... (RH 26. 07. 67.)

Austrias *käib äge heitlus* rahvusliku pidupäeva ümber.

Enne kui 1934. aasta riigipöördega Eesti ühiskonnale suukorvi pähe suruti, *arenes* siin küllaltki elav kauplemine mitmesuguste parteide vahel... (SV 15. 09. 67.)

Enne kui 1934. aasta riigipööre Eesti ühiskonnale suukorvi pähe surus, *oli* äge kauplemine parteide vahel küllalt *levinud nähtuseks*.

ARVEL. Millegi või kellegi *arvel* tegemine tähendab, et see, kelle *arvel* tehakse, saab kahju, s. t. tehakse tema kulul. Paraku võtab *arvel* maad seal, kus on õige öelda *tõttu* või kuidagi hoopis teisiti, olenevalt lause mõttest. (Vt. KK 1963, lk. 231.)

See leiab aset* tingimustes*, kus... kasvab* tööpuudus *tootmise koondamise arvel*. (RH 8. 08. 67.)

Seda tehakse olukorras, kus suureneb tööpuudus *tootmise koondamise tõttu*.

Möödunud aastal läks «Ekskaavaatoril» suurem osa mängu käest just viimase kolmandikaja *arvel*. (Õ 18. 11. 67.)

Möödunud aastal läks «Ekskaavaatoril» suurem osa mängu käest just viimasel kolmandik-ajal.

Sel ajal kui ajakirjandus... pildus kiidusõnu Bobby *mängu arvel*, kirjutati... et tema vennast... võib... saada silmapais-
teiv jalgpallur... (NH 23. 12. 67.)

Sel ajal kui ajakirjandus pildus kiidusõnu Bobby *mängu kohta*, kirjutati, et tema vennast võib saada silmapaisteiv jalgpallur.

ASET LEIDMA. Tüütu stampväljend, mida välditakse ümbersõnastamisega.

Lahendamist* vajavad teisedki kaasaja* koolielus *aset leidnud kitsaskohad**... (NÕ 2. 09. 67.)

Kõrvaldada tuleks teisedki praegusaja koolielu *puudused*.

Usti nad Orlici linnas *leidis aset* värtnata ketrusmasinatega vabriku pidulik käikulaskmine. (Õ 22. 08. 67.)

Ustis Orlice ääres *lasti* pidulikult käiku värtnata ketrusmasinatega vabrik.

Seitsme päeva jooksul... on aset leidnud enam kui 60 kontserti... (Õ 7. 09. 67.)

Seitsme päeva jooksul on antud üle 60 kontserdi.

ASORTIMENT (ASSORTIMENT). *Sortimendi (valiku) ebaõige variant.*

Kaupmeestel on kaupu suures assortimendis... (AR 52.)

Kaupmeestel on kaupu suures sortimendis (valikus).

ASTE. On vene-eeesti sõnaraamatutes (VE ja VM) esimene vaste sõnale степень. Ärgem unustagem ka *määra* ja *taset*. Vahel paraasiitõna.

Käesoleval ajal on jalatsitööstus *saavutanud** sellise arengu ja *mehhaniseerimisastme*, et see kujutab* endast ühte suuremat kergetööstuse haru. (JÜ 4.)

Käesolevaks ajaks on jalatsitööstus arenenud nii kaugele ja jõudnud sellisele *mehhaniseerimistasemele*, et see on saanud üheks suuremaks kergetööstuse haruks.

Teiselt poolt õhutas töökäte rohkus monopole tööliste *ekspluaateerimise astme* viimase võimaluseni *pingule kruvima*. (EO 76.)

Teiselt poolt õhutas töökäte rohkus monopole tööliste *ekspluaateerimise pinget* viimase võimaluseni *üles kruvima*.

Nende [detektorite] otstarve on fikseerida autojuhi *kainuse* (!) *aste*. (RH 26. 07. 67.)

Nende otstarve on fikseerida, *kui palju on autojuht alkoholi tarvitanud*.

Nad õpetavad: faktide* *falsifitseerimise aste* oleneb olukorrast. (K 9. 08. 67.)

Nad õpetavad: tõsiasjade *võltsimise määr* oleneb olukorrast.

ASUSTATUD PUNKT. Vårdkeelend *asula* asemel.

Võistkondadel tuleb kokku sõita üle 5000 km, läbi 200 *asustatud punkti* ... (RH 24. 09. 67.)

AVAMA. Tähendab *lahti tegema, kasutusse andma* (näit. kauplust, kino). Vene открыть ~ открывать on palju avarama sisuga. Sinna mahub ka *paljastama, näitama, päevavalgele tooma, lahti mõtestama* jne.

Ühest küljest on mörvar filmis funktsionäär, kelle tegevus aitab *avada* kujutatava ühiskonna nägu * ... (NH 26. 07. 67.)

Ühest küljest on mörvar filmis tegelaskuju, kes aitab *paljastada* kujutatava ühiskonna *olemust*.

Nad üritavad *avada* dokumentaalfilmi vahenditega linna *iseloomu* ... (SV 22. 09. 67.)

Nad püüavad linna *iseloomu näidata* dokumentaalfilmi vahenditega.

AVASTAMA. Liiga ränk sõna pisisündmuste kohta. Enamasti tuleks rääkida *märkamisest, leidmisest* jne.

Just praegu *avastasin*, et olen unustanud vagunisse käekoti koos raha ja dokumentidega. (E 13. 09. 67.)

Just praegu *märkasin*, et olen unustanud vagunisse käekoti koos raha ja dokumentidega.

Asi tundus kahtlane, hakkasime teda otsima ja *avastasime* ta ühe ukse tagant. (P 8, 67.)

Asi tundus kahtlane, hakkasime teda otsima ja *leidsime* ta ühe ukse tagant.

BAAS. See on *alus, põhi, tugipunkt, lähteala* (VL). Ha бaзе on *baasil* ainult erandjuhul. Selle väljendiga tähistatakse vene (kantselei-) keeles toimumiskohta, järgnevust jne.

Praegu jätkavad koondise kandidaadid ettevalmistust *klubide baasil*. (S 30. 08. 67.)

Praegu jätkavad koondise kandidaadid ettevalmistust *klubides*.

Võimatu on luua * eeskujulikke teenindus- ja töötõingimusi praeguste ruumide baasil... (RH 3. 09. 67.)

Võimatu on kujundada eeskujulikke teenindus- ja töötõingimusi praegustes ruumides.

Võib-olla seepärast ei teata kodudes, et tänavu võetakse kutsekoolidesse vastu automaattelefonide keskjaamade sidemontööre... keskkooli baasil. (RH 17. 08. 67.)

Võib-olla seepärast ei teata kodudes, et tänavu võetakse kutsekoolides telefoni automaatkeskjaamade sidemontööri erialale õppima keskkooli lõpetanuid.

DEMONSTREERIMA. Tähendab: *esitama, näitama, demonstratsiooni korraldama* (VL). Temaga liialdatakse omakeelsete vastete kahjuks. Tihti kõlbab ka *selgitama, ilmutama (tundeid, vaateid)* jne.

Filmi *demonstreerimisel* tehakse kaks 20-minutilist vaheaega... (NH 27. 01. 67.)

Filmi *näitamisel* tehakse kaks 20-minutilist vaheaega.

Miski ei *demonstreeri* paremini unenägede vajalikkust organismi eluks. (NH 23. 08. 67.)

Miski ei *selgita* paremini unenägede vajalikkust organismi elutegevuses.

Kiirus- ja täpsussõidu võistlus *demonstreerib*... juhtide juhtimisoskust... (ATM 2, 67.)

Kiirus- ja täpsussõiduvõistlus *annab ülevaate* autojuhtide sõidu oskusest.

Kui baari omanik üritas neid rahustada, *demonstreerides* oma *brauningut*, purustas kuuiku hulgast visatud pudel tal pea. (NH 8. 09. 67.)

Kui baari omanik üritas neid *brauninguga ähvardades* rahustada, purustas kuuiku hulgast visatud pudel tal pea.

DETEKTIIV. Tähendab *salapolitseinikku*, kuid mitte *kriminaal-* (*detektiiv-*) *romaani, -jutustust, -filmi* jne.

Sisuliselt teenib * see film niisama tagurlikku eesmärki nagu koomiksid, *detektiivid* jms. lääne kommerts-kunstiteodet. (NH 27. 01. 67.)

Ajakirjad «Projektor» ja «Kino-teatr» trükkisid ära labaste melodraamade ja *detektiivide* libretosid ja stsenaariume... (RH 7. 02. 67.)

Sisuliselt on selle filmi eesmärk niisama tagurlik nagu koomik-sitel, *detektiivromaanidel* jms. Lääne kommerts-kunstiteodetel.

Ajakirjad «Projektor» ja «Kino-teatr» trükkisid ära labaste melo-draamade ja *kriminaalfilmide* libretosid ja stsenaariume.

EBATAVALINE (EBAHARILIK). Ülirohke esinemuse tõttu surub keelepruugist välja oma sünonüüme, nagu *eriskummaline*, *kummaline*, *imelik*, *pentsik*, *veider*, *tavatu*, *isevärki* jne.

Kirurgiakliinikusse toodi *ebatavaline* «reliikvia» — 60 sm pikkune männitüve tükk. (RH 25. 02. 67.)

Kirurgiakliinikusse toodi *eriskummaline* mälestusese — 60 cm pikkune männitüve kild.

Ka madude välimus on *ebatavaline*: loomariigi jaoks * *ebaharilikult* pikk keha, millel puuduvad jäsemed... (NH 27. 07. 67.)

Ka madude välimus on *veider*: loomariigi kohta *tavatult* pikk jäsemeteta keha...

EELNEV. On õige tarvitada vahetu eelnevuse korral. Muudel juhtudel on kohane öelda *enne*, *varasem*, *eelmine*, *enne seda* jne. Vt. ka **JÄRGNEV**.

Eelnevatelt põlvkondadelt peak-sid tänapäeva õpetajad rohkem üle võtma ka... töökust... (NH 1. 10. 67.)

Eelmistelt põlvkondadelt peak-sid tänapäeva õpetajad rohkem üle võtma ka töökust.

... žürii otsuses rõhutatakse sel-le kõrval ka H. S. *eelnevaid* tee-neid kalurielu toomisel kirjan-dusse... (SV 3. 11. 67.)

Žürii otsuses rõhutatakse *selle* kõrval ka H. S. *varasemaid* tee-neid kalurielu kujutamisel kir-janduses.

Kahes eelnevas saates... nägime, missuguse vaevaga saavutas* tummfilm õitsengu. (T 18.—24. 09. 67.)

Ma tõin eelnevalt vaid mõned näited ja need on korvpallivõistlustel märkmikku talletatud. (NH 26. 07. 67.)

EESMÄRK. Tähendab lõppsihti, pürgimuse oodatavat tulemust, mitte selle kaasnähtust. Seepärast pole hea öelda eesmärgiga (saavutada), parem on (saavutamise) eesmärgil. Pahatihti liigsõna, vahel kasutusel otstarbe tähenduses.

Eesmärgiga õigustada või vähemalt vabandada räägitakse raamatut üksikasjalikult antisemitismist. (RH 21. 06. 67.)

Kõik, mis me tööpäeva jooksul teeme, lähebki eesmärgil luua aineliste hüvede küllus meile kõigile. (E 27. 01. 67.)

Unenägude eesmärgi kohta püstitavad kolm teadlast järgmise hüpoteesi. (NH 23. 08. 67.)

ELANIKKOND. Rängalt äravaevatud sõna, eriti ühendis elanikkonna elukondlik teenindamine (=teenindus). Alatihti kasutatakse teda elanike, rahva, rahvastiku ja -isegi rahvaarvu tähenduses.

Elanikkond tuli ühiskondlikus korras appi, ja ehitusel ei väibunud töö hilisöölgi. (NH 8. 09. 67.)

Kahes eelnenud (eelmises) saates nägime, missuguse vaevaga tummfilm õitsengule jõudis.

Ma tõin eespool vaid mõned näited, ja need on korvpallivõistlustel märkmikku talletatud.

Õigustamiseks või vähemalt vabandamiseks räägitakse raamatut üksikasjalikult antisemitismist.

Selle kõige eesmärgiks, mis me tööpäeva jooksul teeme, on luua aineliste hüvede küllus meile kõigile.

Unenägude otstarbe kohta püstitavad kolm teadlast järgmise hüpoteesi.

Elanikud (rahvas) tulid vabatahtlikult appi ja ehitusel ei laakanud töö hilisöölgi.

Elanikkonna tiheduse kasv viib * selleni, et paigad, mis varem... põhjustasid nukrust, muutuvad üha külgetõmbavamaks... (NH 30. 07. 67.)

Rahvastiku tiheduse kasvust johtub, et paigad, mis varem tegid nukraks, muutuvad üha ligi-tõmbavamaks.

Gruusia *elanikkond* läheneb alles viiele miljonile. (RH 12. 08. 67.)

Gruusia *rahvaarv* läheneb alles viiele miljonile.

Elanikkonna korterite remondi eeskirjad... kehtivatest oluliselt ei erine. (KET 2, 67.)

Korterite remondi eeskirjad kehtivatest oluliselt ei erine.

...tekkis mõte hakata tootma *elanikkonnale* ka linnulihakonserve. (RH 31. 08. 67.)

Tekkis mõte hakata tootma *müügiks* ka linnulihakonserve.

ENAM. Eesti keeles ei saa keskvärret moodustada vene keele eeskujul sõnaga *enam* (более).

...aeglase ekstraheerimise puhul * on ekstrakt *enam viskoosne* kui tavaliselt. (NH 21. 01. 67.)

Aeglasel ekstraheerimisel on ekstrakt *viskoossem* kui tavaliselt.

Töö *enam suutlike* õpilastega nende võimete süstemaatilisel arendamisel on tänuväärne... (NÕ 2. 09. 67.)

Töö *suutlikumate* õpilastega nende võimete süstemaatiliseks arendamiseks on tänuväärne.

EPISOODILINE. Tähendab muu hulgas küll *aeg-ajalt esinev, mööduv, juhuslik* (VL), kuid oskamatul kasutamisel omandab koomilise kõrvalmaigu.

Episoodiliselt ilmus festivaliorbiidile ka noor andekas ungari filmirežissöör Miklós Jancsó... (Õ 21. 09. 67.)

Vahetevahel ilmus festivaliorbiidile ka noor andekas filmirežissöör Miklós Jancsó.

...lahingutest Eesti NSV territooriumil võttis kas pidevalt* või *episoodiliselt* peale Eesti korpuse osa veel tosin temataolist jalaväekoondist... (K 27. 09. 67.)

Lahingutest Eesti NSV territooriumil võttis kas alaliselt või *ajutiselt* osa veel tosin Eesti korpuse taolist jalaväekoondist.

ERAKORDNE. Tähendab: *haruldane, harukordne* (ÕS). Ei tohiks segi ajada sõnadega *eriline, eriti, erandlik* jne.

Ma pean *erakordse* rahuldustundega mainima, et meie sõprus NSV Liiduga... areneb normaalselt edasi... (NH 19. 09. 67.)

Ma pean *erilise* rahuldustundega mainima, et meie sõprus NSV Liiduga areneb normaalselt.

Ülejäänud aga on... inimesed, kellel on *erakordselt* raske öömaja asukate nõiaringist välja rabelda. (RH 27. 01. 67.)

Ülejäänud aga on niisugused inimesed, kellel on *eriti* raske öömaja asukate nõiaringist välja rabelda.

Asjaolu, et need... spordipidustused peetakse Mexico-City's (!) *erakordsetes* tingimustes*, sunnib treenereid ja teadlasi sealset olukorda tundma õppima... (S 18. 10. 67.)

Asjaolu, et need spordipidustused peetakse Mexicos *erandlikes* oludes, sunnib treenereid ja teadlasi sealset olukorda tundma õppima.

ERE. Tähendab: *väga hele, silmipimestav* (ÕS). Piltliku tähendusega *elav, ilmekas* liialdatakse. Tihtilugu kirjutatakse *eredatest näidetest, sündmustest, saavutustest* jne., ehkki enamasti sobib paremini *esileküündiv, väljapaistev, silmatorkav, silmapaistev, ilmekas* vms.

Mõelda tuleb selle üle, kuidas teha inimisiksust rikkamaks, *erilamaks, andekamaks*. (SV 27. 01. 67.)

Peab järele mõtlema selle üle, kuidas teha inimisiksust vaimselt rikkamaks, *omalaadsemaks* ja andekamaks.

Katsuge kirevast üldmuljest välja tuua kõige *eredamad* detailid. (E 1. 02. 67.)

Katsuge kirevast üldmuljest välja tuua kõige *iseloomulikud* (huvitavamad, ilmekamad) detailid.

ERIKAAL. Vananenud füüsikaline termin *eriraskusjõu* kohta, mida liigselt kasutatakse *osatahtsuse* tähenduses.

Reas* ettevõtetes on käsitsitöö *erikaal* veel suur. (JÜ 5.)

Paljudes ettevõtetes on käsitsitöö *osatahtsus* veel suur.

Asi on selles, et meie kütusebilansis on suur *erikaal põlevkivil*. (Õ 4. 09. 67.)

Asi on selles, et meie kütusebilansis on suur *osatahtsus põlevkivil*.

ERINEV. Tuleks hoiduda *erineva* rõhutamisest, kui asi on niigi selge. Olenevalt kontekstist võib öelda *mitmesugune, mitmelaadne, eri, mitmekesine, mitmed* jne. (Vt. KK 1962, lk. 155.)

Möödunud aasta viimase 6 kuu jooksul *tõsteti hindu 4300 erineval kaubal*. (Õ 25. 07. 67.)

Möödunud aasta viimase 6 kuu jooksul *tõsteti 4300 kauba hinda*.

Eriti palju *erinevaid riike* jäi seljataha Aafrikas — tervelt üheksa. (NH 21. 09. 67.)

Eriti palju *riike* jäi seljataha Aafrikas — tervelt üheksa.

Sellepärast ründavad nad [parempoolsed ringkonnad]... ägedalt rahvuslikku pidupäeva, nõudes *erinevatel ettekäanetel* selle tegelikult kaotamist. (RH 26. 07. 67.)

Sellepärast ründavad nad ägedalt rahvuslikku pidupäeva, nõudes *mitmesugustel ettekäanetel* tegelikult selle kaotamist.

Meie järgmises saates kohtuvad* teiega *erineva aastate hulgaga* (!) inimesed. (T 23.—29. 10. 67.)

Meie järgmises saates näete *eri vanuses inimesi*.

ERUTAMA. Tähendab: *erutusseisundisse viima*. Волновать on vene-eesti sõnaraamatutes vastete pooldest vaesevõitu. Võiks lisada *muret tegema, mõtlema panema, järelemõtlikuks tegema, rahutuks tegema* jne.

Nendele küsimustele, mis *meid erutasid*, ei saanud muidugi mõista keegi vastust anda. (RH 28. 01. 67.)

Noorsooprobleemid *erutavad* pedagooge ja sotsiolooge... (NH 18. 08. 67.)

Varajane spetsialiseerumine on üks aktuaalsemaid probleeme, mis *erutab* õpetajaid, treenereid ja spordiarste. (S 6. 09. 67.)

...*mind* aga *erutab* konkreetne, elav, kannatav inimene. (SV 13. 10. 67.)

ESINDAJA. Tähendab: *kellegi (või millegi) asemel või nimel esineja* (HR). Seepärast pole õige rääkida näit. *intelligentsi esindajast*, vaid *haritlasest* või *haritlaskonna liikmest*.

Ainuke *töölisklassi esindaja*, kellega vestlesime, oli meid vastuvõtnud turismifirma autojuht. (E 1. 11. 67.)

Tuntud autodeehitaja... tuli kohale oma sõidukorras tõllaga... mis on autoasjanduse ajaloo *haruldaseks esindajaks*. (E 1. 08. 67.)

Nendele küsimustele, mis *meile muret tegid*, ei saanud muidugi mõista keegi vastust anda.

Noorsooprobleemid *panevad mõtlema* nii pedagooge kui ka sotsiolooge.

Varajane spetsialiseerumine on üks aktuaalsemaid probleeme, mille kallal *murravad pead* õpetajad, treenerid ja spordiarstid.

Mulle aga *pakub huvi (mind huvitab)* konkreetne, elav, kannatav inimene.

Ainuke *tööline (töölisklassi liige)*, kellega vestlesime, oli meid vastuvõtnud turismifirma autojuht.

Tuntud autoehitaja tuli kohale oma sõidukorras tõllaga, mis on autoasjanduse ajalooline *haruldus*.

ESINEMA. Universaalsõna *ilmnema, ilmsiks tulema, avalduma, leiduma, ette tulema, olemas olema, juhtuma* jne. asemel. Vahel ka ülearune. (Vt. KK 1967, lk. 151.)

Kolhoosi ehitustegevuses *esines* rida * puudusi. (RH 18. 08. 67.)

Kolhoosi ehitustegevuses *oli* palju puudusi.

Nende [sipelgate] vahel *esineb* kindel tööjaotus. (RH 19. 08. 67.)

Nende vahel *valitseb* kindel tööjaotus.

Võrdse noväätorlasena (!) *esineb* ta nii *maalijana* kui ka tarbekunstnikuna. (E 17. 12. 67.)

Ta on ühtmoodi noväätor (uueiduslane) nii *maalijana* kui ka tarbekunstnikuna.

FAKT. Moesõna. Ärgem unustagem omakeelseid *tõika* ja *tõsiasi!* Mõnigi kord on õigem rääkida *seigast, andmetest, asjaoludest* jne.

Juba see *fakt*, et meie väikese vabariigi 12 rahvateatrist kaht... kutsuti esinema Moskvasse... kõneleb ise enda eest. (RH 17. 08. 67.)

Juba see *tõsiasi*, et meie väikese vabariigi 12 rahvateatrist kaht kutsuti esinema Moskvasse, kõneleb ise enda eest.

Analüüs tõi välja selliseid *fakte*, mis on olulised... enamiku... majandite majanduslikus tegevuses. (RH 18. 08. 67.)

Analüüsimisel ilmnis selliseid *asjaolusid*, mis on olulised enamiku majandite majanduslikus tegevuses.

Tingitud (!) organisatsioonilistest puudustest *esineb* *fakte*, kus üksikud kauplused ei saa õigel ajal teada uuest alandatud jaehinnast... (RH 2. 09. 67.)

Organisatsiooniliste puuduste pärast ei saa mõned kauplused vahel õigel ajal teada uuest alandatud jaehinnast.

Selliste *faktide* likvideerimiseks* ei rakendanud juhatus vajalikke abinõusid. (RH 18. 08. 67.)

Selliste *nähtuste* ärahoidmiseks ei võtnud juhatus midagi ette.

FAKTOR. Võõrsõna, mida peetakse peenemaks kui omakeelset tegurit.

Veemajanduse probleemide kui olulise ja kompleksse *faktori* arvestamine rahvamajanduse planeerimisel nõuab mitmekülset lähenemist* tolele *faktorile*. (RH 15. 09. 67.)

Veemajanduse probleemide kui olulise ja kompleksse *teguri* arvestamine rahvamajanduse planeerimisel nõuab hoolikat läbimõtlemist.

HAIGESTUMINE. Vene keeles on *болезнь* ja *заболевание* küll sünonüümid, eesti sõnad *haigus* ja *haigestumine* aga mitte. Viimane tähendab ainult: *haigeks jäämine*.

...ajutise töövõimetusega iseloomustuvate (!) *haigestumiste* hulgas on esikohal nn. külmetushaigused ja gripp. (H 1, 68.)

Ajutist töövõimetust põhjustavate *haiguste* hulgas on esikohal nn. külmetushaigused ja gripp.

HELGE. Tähendab: *hele, selge* (ÕS). On saamas universaalsõnaks *ilus, kauni* ja *puhta* asemel. Päris korrektne ei ole ka väljend *helge pea*.

Washingtoni kõige *helgemad* pead... murravad pead väljapääsu leidmiseks ummikust... (RH 5. 09. 67.)

Washingtoni kõige *arukamad* mehed murravad pead, kuidas ummikust väljapääsu leida.

Käisin hiljuti seal, kus töötas see *helge pea*... ja töömehekätega inimene. (NH 6. 09. 67.)

Käisin hiljuti seal, kus töötas see *tark* töömehekätega inimene.

HUKKUMA. Tähendab inimese kohta: *piinarikkalt või suurel arvul surema*. *Hukkuma, langema, surema* ja *surma saama* on küll sünonüümid, kuid igal neist on oma kitsam tähendusvarjund. Näit. ei saa teha ümberpaigutusi järgmistes väljendites: *hukkus* leekides, *langes* lahingus, *suri* haigevoodis, *sai surma* liiklusõnnetusel.

Nõudsime haavatu edasitoimeta-
mist, sest poiss võis *hukkuda*. (E
27. 07. 67.)

Argentiinas sõitis üks autovõist-
lustest osavõtja publiku hulka.
Hukkus kolm inimest ja 40 said
vigastada. (S 30. 10. 67.)

Hakates üksnes sprinti treenima,
sprinterid hukkuvad. (S 27. 09.
67.)

ILMUMA. Появиться parim tõlkevaste ei ole alati vene-eesti sõna-
raamatutes esikohale pandud *ilmuma*. Tuleb juhendada kontekstist.

Ümber sajandal päeval *ilmuvad*
2—3 võluvad kassipoega, keda
ema varjab tihnikus. (Õ 2. 09.
67.)

Euroopas *ilmusid* numbrid jalg-
pallurite särkidele esimesel sõja-
järgsel aastal... (S 21. 08. 67.)

...õmblusmasinate *ilmumine*
jalatsitootmisse suurendas mär-
gatavalt tootlikkust... (JÜ
4.)

INFORMATSIOON. Moesõna, mille sisu annavad tihtipeale täpse-
malt edasi *andmed*, *andmestik*, *uudised*, *uudsused*, *sõnumid*, *teated*
jne. (Vt. E 10. 08. 67.)

Teadlased... teavad, missugu-
seid jõupingutusi... nõuab vahel
niisuguse «*esialgse informatsiooni*»
kogumine. (RH 25. 08.
67.)

Nõudsime haavatu edasitoimeta-
mist, sest muidu oleks ta võinud
surra.

Argentiinas sõitis üks autovõist-
lustest osavõtja publiku hulka.
Surma sai kolm ja vigastada 40
inimest.

Hakates üksnes kiirjooksu tree-
nima, *kaotavad sprinterid kii-
ruse*.

Ümber sajandal päeval *sünnib*
2—3 võluvad kassipoega, keda
ema varjab tihnikus.

Euroopas *pandi* numbrid jalg-
pallurite särkidele esimesel sõja-
järgsel aastal.

Õmblusmasinate *kasutuselevõtt*
jalatsitootmises suurendas mär-
gatavalt tootlikkust.

Teadlased teavad, missuguseid
jõupingutusi nõuab vahel niisu-
guste *algandmete* kogumine.

Keskus annab edasi autojuhte huvitavat *informatsiooni* — kas see või teine tee on vaba, missugune on siin või seal ilm jne. (T 28. 08. — 3. 09. 67.)

Ettekannetega ja *informatsiooni* niga esinesid veel Vene NFSV ... maanteelased ... (ATM 2, 67.)

ISELOOMUSTAMA. Tähendab: *iseloolest andma*. Et see sõna stambiks on kujunenud, siis sobib vahelduseks *iseloostlik*. Mõnigi kord on parem lause hoopis ümber sõnastada.

Jalatsi *kvaliteeti iseloostab* tema mugavus, vastupidavus ja ilu. (JÜ 161.)

Kaasaegset * *tootmist iseloostab* pidev mehhaniseerimise taase tõus. (OJVTÜA 3.)

P. L-i *iseloostas* sihikindlus. (NH 8. 02. 67.)

Sageli *iseloostab* õiguserikkujaid *halb õppeedukus*. (E 24. 10. 67.)

JALG. Tavapäraselt räägitakse eesti keeles, et inimene (või loom) on murdnud *jalaluu*, mitte aga *jala*.

Treeningul Chamrousse'is ... 20-aastane Morning ... *murdis jala*. (S 12. 02. 68.)

Keskus annab edasi autojuhte huvitavaid *teateid* — kas see või teine tee on vaba, missugune on siin või seal ilm jne.

Ettekannete ja *sõnavõttudega* esinesid veel Vene NFSV maanteelased.

Jalatsi *kvaliteet oleneb* mugavusest, vastupidavusest ja ilust.

Tänapäeval on *tootmisele iseloostlik* mehhaniseerimistaseme pidev tõus.

P. L-i üks *positiivseid iseloostjoo*ni oli sihikindlus (P. L. oli sihikindel.)

Sageli *õpivad* õiguserikkujad *halvasti*.

Treeningul Chamrousse'is *murdis* 20-aastane Morning *jalaluu*.

JAOKS. Parasiitsõna seal, kus pole juttu millegi *tarbeks olemisest, tarbeks andmisest* jne. Enamasti on teda hõlpus asendada alaleütleva käändega. (Vt. KK 1963, lk. 230, SV 22. 12. 67 ja JA 92 jj.)

Iga põlvkond avastab saksa kangelaseeposest *enda jaoks* uuesti Siegfriedi, Brünhildi, Krimhildi (!) ... (RH 2. 02. 67.)

... A-võrk... koosnes sõjaväe jaoks kõlbmatutest prantslastest. (E 10. 08. 67.)

JUTUSTAMA. Tähendab: *pikemalt rääkima, pajatama*. Ei ole ütleva, sõnana, lausuma, rääkima jne. sünonüüm. Stiili mitmekesistamiseks võib ka *pajatama, on juttu, tehakse juttu* jne.

Nagu ütles stsenaarist ja režissöör Budimir Metelnikov, *jutustatakse* uues filmis inimese saatusest... (NH 18. 08. 67.)

JUURES. Õige kohamäärusena (*poiss seisis puu juures*). Mujal enamasti parasiitsõna. Kui vaja, asendavad teda *korral, puhul, kohta*. Vt. ka **abil, alal, teel**. (Vt. KK 1963, lk. 230, KK 1967, lk. 565 ja JA 92 jj.)

E. A-st, *kelle juures* ilmnes suur näitlejaanne, oleks äärepealt saanud «Estonia» näitleja... Praegu on ta silmapaistev isetegevuslane K. *kultuurimaja juures* (NH 21. 02. 67.)

Kuigi puhastusaktsiooni juhata-sid arstid, etendasid kõige tähtsamat osa *selle juures* kaks... tütarlast. (RH 24. 02. 67.)

Iga põlvkond avastab saksa kangelaseeposest *endale* uuesti Siegfriedi, Brünhildi, Kriemhildi.

A-võrk koosnes sõjaväeteenistuseks kõlbmatutest prantslastest.

Nagu ütles stsenaarist ja režissöör Budimir Metelnikov, *juttu* inimese saatusest.

E. A-st, *kellel* ilmnes suur näitlejaanne, oleks äärepealt saanud «Estonia» trupi liige... Praegu on ta silmapaistev isetegevuslane K. *kultuurimajas*.

Kuigi puhastusaktsiooni juhata-sid arstid, etendasid *selles* kõige tähtsamat osa kaks tütarlast.

Filmiajalooramatuis on kõige üldisema käsitluse *juures* alati kõne all M. Rommi filmid. (NH 24. 02. 67.)

Jalatsite *juures* püsib põhimõte: mida lühem kleit, seda madalam konts. (RH 7. 10. 67.)

JUURUTAMA. Tähendab: *juurduma panema; omaseks tegema* (ÕS). Ülisage esinemus on teinud sellest sõnast ühe tüütuma. Внедрить ~ внедрять pole kaugeltki ainult *sisestama* (VE) või *juurutama* (VM), vaid ka *kasutusele (tarvitusele) võtma, rakendama, ellu rakendama, tootmist alustama* (pro tootmisse *juurutama*) jne.

Kuid preemiate jaotamisel ei arvestatud tehases iga üksiku töötaja osavõttu uute masinate *juurutamisest*. (Õ 30. 01. 67.)

I järgu diplom on määratud meie Vabariiklikule Raamatu-kaubastule kaasaegse* ja hea kunstilise kujundusega raamatu-kaupluse *sisustuse juurutamise* ... eest. (Õ 4. 02. 67.)

Ettevõttes *juurutatakse* süsteemikindlalt uut tehnikat... (E 8. 11. 67.)

JÄLGIMA. Tähendab: *uurima, silmas pidama; jälgi mööda minema* (ÕS). VE ja VM toovad sõnale следить vähe vasteid. Võiks lisada *vaatama, kuulama, nägema, silmas pidama, kinni pidama* jne.

Me... *jälgisime* erutusega* langevarjuhüppeid... (NH 23. 09. 67.)

Filmiajalooramatuis on ka kõige üldisema käsitluse *korral* alati kõne all M. Rommi filmid.

Jalatsite *kohta* jääb kehtima põhimõte: mida lühem kleit, seda madalam konts.

Kuid preemiate jaotamisel ei arvestatud tehases iga töötaja osavõttu uute masinate *töösse rakendamise*st.

I järgu diplom on määratud meie Vabariiklikule Raamatu-kaubastule moodsa ja kunstiliselt hästi kujundatud raamatu-kaupluse *sisustuse eest*.

Ettevõttes *rakendatakse* süsteemikindlalt tehnilisi uuendusi.

Me *vaatasime* hinge kinni pidades langevarjuhüppeid.

Sama põhimõtet on jälgitud ka kahevaatuselises lavastuses. (NH 17. 09. 67.)

Jälgida tuleb ka sanitaartehnilisi ja tulekaitseenõudeid. (KET 2, 67.)

Hommikust õhtuni võib jälgida laadijate ahelikke... (AR 17.)

JÄRGNEV. On õigel kohal vahetu järgnevuse, samuti järgedest koosnevuse (järgnev jutt ajalehes) rõhutamisel. Muudel juhtudel on õigemad järgmine, seejärel, pärast seda, hiljem jne. Vt. ka eelnev. (Vt. KK 1959, lk. 97.)

Järgneva 50 aasta jooksul tahan uurida, kuidas tekivad... süsteemid. (NH 21. 01. 67.)

Järgnevalt kõneleb kolhoosi esimees... (RH 24. 06. 67.)

Naiste 80 m tõkkejooksu eeljooksus oli H. M. üllatuslikult 11,1-ga 3.—4. ja võitis järgnevalt ka oma poolfinaali... (Õ 31. 07. 67.)

JÄRSK. Ülitihhti pruugitav sõna. Sageli on parem öelda: kiire, tubli, kõva, otsekohe, jalamaid, viivitamata jne.

Kui tootmine ja toodete kontrollimine hästi korraldada, paraneb kvaliteet järsult. (Õ 21. 08. 67.)

«Avangardistid» kuulutasid juba 1959. aastal, et nende arvates «orkestrite arv tulevikus järsult väheneb». (SV 15. 09. 67.)

Sama põhimõtet on silmas peetud ka kahevaatuselises lavastuses.

Tuleb kinni pidada ka sanitaartehnilistest ja tulekaitseenõuetest.

Hommikust õhtuni võib näha laadijate ahelikke.

Lähema 50 aasta jooksul tahan uurida, kuidas tekivad süsteemid.

Järgmisena (seejärel) kõneleb kolhoosi esimees.

Naiste 80 m tõkkejooksu eeljooksus oli H. M. üllatuslikult 11,1-ga 3.—4. ja hiljem võitis ka oma poolfinaali.

Kui tootmine ja toodete kontrollimine hästi korraldada, paraneb kvaliteet märgatavalt.

«Avangardlased» kuulutasid juba 1959. aastal, et nende arvates «orkestrite arv tulevikus tublisti väheneb».

KAASAEG. On peaaegu täielikult välja tõrjunud oma sünonüümid: *tänapäev, nüüdisaeg, praegusaeg, nüüd, praegu, käesolev aeg, meie aeg, olevik jt.* Kaasaegne on ka *ajakohane, moodne.*

Filmi teemaks on aga fašism... *Filmi teemaks on aga fašism kaasaja* Lääne-Saksamaal. (NH *tänapäeva* Lääne-Saksamaal. 26. 07. 67.)

See tähendab, et igal *kaasaja* nõuetele vastaval festivalil peab olema oma nägu*, oma kindlapiiriline programm. (SV 28. 07. 67.)

See tähendab, et *praegusajal* peab igal festivalil olema oma ilme, oma kindlapiiriline programm.

Saima kanalist saab üks *kaas-* Saima kanalist saab üks *mood-*
aegsemaid maailmas. (RH 8. 08. *samaid* maailmas. 67.)

KASUTAMA. Tänapäeva kirjakeele üks rängemini koormatud sõnu. Näit. OJVTÜA-s tuleb kolmel leheküljel (49—51) ette 15 korda.

Kuni 18-aastasi noori ei tohi *ka-* Kuni 18-aastasi noori ei tohi
sutada ületunnitöödel ja öövahe- *lasta teha* ületunde ega *töötada*
tustes. (OJVTÜA 23.) *öövahetustes.*

Silmade kaitsmiseks... *kasuta-* Silmade kaitseks *kantakse* me-
takse metallvõrgust prille. tallvõrgust prille.
(OJVTÜA 50.)

...nimetatud *seadme kasuta-* Nimetatud *seadmega* pole või-
misel pole võimalik pallide pres- malik pallide pressimistihedust
simistihedust hoida ventileeri- hoida ventileerimiseks nõuta-
miseks nõutavais piirides... (RH vais piirides.
13. 08. 67.)

Tal [spioonil] *pole vaja kasu-* Tal *pole vaja* ka salaja *pildis-*
tada ka salajast *pildistamist.*
(RH 20. 12. 67.)

On ju palju mitmekesiseid võt-
teid näituste kujundamise prak-
tiliseks kasutamiseks. (RH 26. 11.
67.)

On ju palju mitmekesiseid võt-
teid näituste kujundamiseks.

KASVAMA. Пастри ei tähenda sugugi ainult *kasvama* ja *võrsuma* (VM), vaid ka *suurenema* (VM-s ekslikult lühendiga *piltl.*), *kiire-
nema*, *tugevnema*, *parenema* jne.

Esiialgu võib aga rääkida isiku-
võimu *kasvust*... (E 14. 09. 67.)

Esiialgu võib aga rääkida isiku-
võimu *tugevnemisest*.

Paraku laevade seisuajad Tal-
linna kalasadamas *kasvavad*.
(RH 4. 10. 67.)

Laevade seisuajad Tallinna kala-
sadamas paraku *pikenevad*.

...pärast Davosi MM-võistlusi
on *Knight* tunduvalt *kasva-
nud*... (S 24. 02. 67.)

Pärast Davosi MM-võistlusi on
Knighti sportlik vorm tundu-
valt *paranenud*.

...*kasvanud* on kaubarongide
sõidukiirus. (RH 6. 08. 67.)

Suurenenud on kaubarongide
sõidukiirus.

KEEL. Küllalt sageda esinemusega universaalkujund, mille sisu
oleneb autori suvast.

...«Lainetel jooksja» on adres-
seeritud eelkõige mõtlikule (!)
vaatajale, kes oskab aru saada
kaadritagusest (!) keelest... (Õ
21. 08. 67.)

«Lainetel jooksja» on määratud
eelkõige mõtlevale vaatajale, kes
oskab aru saada *sellestki, mida
ekraanil otseselt pole näidatud*.

Ta [tummfilm] töötab välja oma
pildikeele... (T 18.—24. 09. 67.)

Tummfilmil kujunesid omad
väljendusvahendid.

Ooperi *muusikaline keel*, kõik
selle muusikalised väljendusva-
hendid on *kaasaegsed*. (Õ 25. 09.
67.)

Ooperi kõik *muusikalised väl-
jendusvahendid* on *kaasaegsed*.

KEHTESTAMA. Tähendab: *kehtima panema* (ÕS). Tarvitusel ka *jalule seadma, sisse seadma* jt. asemel, vahel lausa ootamatutes seostes.

Neis asjus tehti konkreetseid * otsused, mille üle *kehtestati* range kontroll. (RH 30. 08. 67.)

On kehtestatud remont garantiiga... (Õ 6. 09. 67.)

...need [ülestatõusud] lakkavad alles siis, kui *kehtestatakse* võrdsus... (RH 19. 09. 67.)

Tema [hunta] *ninamehed*... *kehtestavad* lühikesed püksid meestele ja supelkostüümid naistele... (RH 15. 09. 67.)

KEHTIMA. Tähendab: *maksvus* *olema* (ÕS). Ekslikult tarvitusel *käima* (millegi kohta), tähendama (midagi) jne. mõttes.

Sama *on kehtiv* ka erijalatsite kohta. (OJVTÜA 48.)

Interventide endi suhtes... see barbaarne abinõu [vangide mahalaskmine] *ei olnud kehtiv*... (RH 7. 09. 67.)

KINDLUSTAMA. Otseste tähenduste (*elu, vara kindlustamine, sõjaliste kindlustuste rajamine*) kõrval on hõivanud tubli tüki *tagama, garanteerima, hoolt pidama, hoolt kandma, hea seisma, kindel olema, kätte võitma* jne. kasutusala. (Vt. KK 1965, lk. 759.)

...tuleb... organiseerida * lapse tegevus... selliselt, et *kindlustada* tema perspektiivseimat * arengut. (RH 9. 02. 67.)

Neis asjus tehti otsused, mille üle *seati sisse* range kontroll.

Remonditakse garantiiga. (*Tehakse garantiiremonti.*)

Need lakkavad alles siis, kui *seatakse* jalule võrdsus.

Tema *ninamehed käsivad* meestel *hakata kandma* lühikesi pükse ja naistel supelkostüüme.

Sama *käib* ka erijalatsite kohta.

Interventide endi suhtes *seada* barbaarset abinõu *ei rakendatud*.

Lapse tegevus tuleb korraldada nii, et talle oleksid *tagatud* soodsaimad arenemisvõimalused.

Auväärne iga ja paarisajakilogrammiline kehakaal *kindlustasid* kilpkonna edasised elupäevad loomaaias. (RH 25. 02. 67.)

Teie ülesandeks on mitte ainult venelaste abistamist planeerida, vaid ka *kindlustada*, et me ise verest tühjaks ei jookseks. (Õ 20. 06. 67.)

KITSASKOHT. Liigtarvitamisest lahjaks jäänud kujund. Tihti-peale on parem *puudus*, raskus jne. NB! *kitsaskohta ei lahendata, vaid kõrvaldatakse.*

Ülevaatus selgitas välja * *kitsaskohad*, mille kõrvaldamisele on vaja pöörata erilist tähelepanu. (RH 20. 09. 67.)

Need ja mitmed teised *kitsaskohad* hariduselus vajavad... radikaalset lahendamist * (!). (NÕ 2. 09. 67.)

KOHENE. Tähendab: *kohe toimuv* (ÕS). Selle sõna tungimist määrsõnade *kohe, otsekohe, jalamaid, silmapilk, otsemaid* jt. asemele ei saa pidada otstarbekohaseks. (Vt. KK 1965, lk. 237.)

Samas järgnevad lubadused tutvustada laiemale publikule «uudisteoseid» *koheselt* pärast nende ilmumist. (SV 26. 01. 68.)

KOHTAMA. Universaalsõna, mis tikub *esinema, nähtuma, ilm-nema, kuulduma, tähele panema* jt. tähendusala.

...siis kohtab mitte harva nimesid, mis koosolekust koosolekusse korduvad. (RH 26. 02. 67.)

Auväärse ea ja paarisajakilogrammiline kehakaalu tõttu oli kilpkonnal koht loomaaias elu lõpuni *kindel*.

Teie ülesandeks pole üksnes venelaste abistamist planeerida, vaid ka *selle eest hoolitseda*, et me ise verest tühjaks ei jookseks.

Ülevaatusel selgusid *raskused*, millest ülesaamisele on vaja pöörata erilist tähelepanu.

Need ja mitmed teised *puudused* hariduselus tuleb radikaalselt kõrvaldada.

Samas järgnevad lubadused tutvustada laiemale publikule «uudisteoseid» *kohe* pärast nende ilmumist.

Siis tuleb tihti-peale ette nimesid, mis koosolekust koosolekusse korduvad.

Taoliste * situatsioonide *kujutamist võib kohata* paljudel vana- del joonistustel. (H 1, 67.)

Ukraina oli 25 aastat tagasi ränkade lahingute tallermaaks ja selle (!) jälgi *võib kohata* veel tänapäevalgi. (E 22. 10. 67.)

Ka Balti jaamas võib iga töö- päeva lõpul sagimist ning trügi- mist *kohata* ... (H 1, 67.)

KOHTUMA. Tähendab: *kokku saama*. Eeldab vahetut kontakti, aja- lehe või kinoekraani vahendusel on pentsikuvõitu.

Ja *kui te ei kohtu* sellega [raa- diovastuvõtjaga] *homme, siis mõne aja möödumisel kindlasti*. (R 7.—13. 08. 67.)

KOHTUMINE. Vt. kohtuma.

Mäletan oma esimest *kohtumist* teatriga Tartumaal ... (SV 1. 09. 67.)

Ning *lõpetamegi põgusad kohtu- mised* ühe kunagise Saaremaa (!) rannalapsega, kes pedagoogilise hariduse omandas puudusega võideldes kodanliku Eesti här- rasriigis (!), kellelt (!) surm röö- vis varakult mehe ja tütre. (RH 18. 02. 67.)

Meie esimene *kohtumine Kesk- Venemaaga* leidis aset* juba õhuhiiglase TU-104 pardal... (RH 30. 08. 67.)

Seda laadi situatsiooni *kujuta- takse* paljudel vanaaegsetel joo- nistustel.

Ukraina oli 25 aastat tagasi ränkade lahingute tallermaaks ja nende jälgi võib *märgata* veel tänapäevalgi.

Ka Balti jaamas võib iga töö- päeva lõpul sagimist ja trügi- mist *näha*.

Ja *kui teil ei tule sellega tege- mist* homme, siis mõne aja möö- dumisel kindlasti.

Mäletan on esimest *tutvust (kokkupuudet)* teatriga Tartu- maal.

Ning *olemegi põgusalt tutvunud* Saaremaa ühe kunagise ranna- lapsega, kes Eesti kodanlikus härrasriigis omandas puudusega võideldes pedagoogilise hariduse ja kellelt surm varakult röövis mehe ja tütre.

Esimest korda *nägime Kesk-Ve- nemaad* õhuhiiglase TU-104 par- dalt.

KONKREETNE. Tähendab: *tõsiasjaline, esemeline, kindlakujuiline; kaemuslik, meeleline* (VL). Ülearune igal pool, kus *konkreetsus* on enesestmõistetav.

Märgiksin... seni esinenud* puudused *konkreetsete* õppeainete õpetamisel. (RH 1. 10. 67.)

Seetõttu peab tööplaan ette nägema aktiivse* tegevuse *konkreetselt* igale õpilasele... (NÕ 28. 10. 67.)

Kes siis sellisel juhul *konkreetselt* vastutab? (Õ 22. 09. 67.)

KOOSSEIS. *Rongi* värdsünonüüm.

Reaktiivmootorite kasutusele võtmisel (!) aga haardekoefitsient kaotab suure osa oma tähtsusest, sest *koosseisu* ei pane enam liikuma veerevad rattad... (RH 16. 08. 67.)

KUIVÕRD. Tähendab: *millisel määral*. Levinud *et, sest ja kuna* tähenduses.

Kuivõrd autorid toovad ära rea* uusi isikute nimesid, siis ei oleks olnud halb, kui vastavas registris oleks neid kommenteeritud. (Õ 5. 10. 67.)

Kuivõrd need stiihiliselt tekkinud ansamblid ühendasid aga ainult osa tagalas asuvaid teatri- ja muusikainimesi... tõusis üha teravamalt* vajadus kutselise kunstikollektiivi järele. (NH 21. 09. 67.)

Märgiksin seni ilmnenud puudusi *mõnede* õppeainete õpetamisel.

Seetõttu peab tööplaan ette nägema tegevuse igale õpilasele.

Kes siis sellisel juhul *otseselt* vastutab?

Reaktiivmootorite kasutusele võtmisel kaotab aga hõordekoefitsient suure osa oma tähtsusest, sest *rongi* ei pane enam liikuma rattad.

Et autorid toovad ära palju uusi isikunimesid, siis ei oleks olnud halb, kui vastavas registris oleks neid kommenteeritud.

Kuna need stiihiliselt tekkinud ansamblid ühendasid ainult osa tagalas asuvaid teatri- ja muusikainimesi, sai üha tungivamaks vajadus kutselise kunstikollektiivi järele.

KUJUTAMA (ENDAST). Indoeuropeism, mida eesti keeles tuleks vältida. Seda on kõige lihtsam teha *olema* muudetega.

Kas ta saab eitada massimõrvu, mis *kujutasid endast üldtuntud fakti* * ajal, millal ta oli kolmekümneaastane? (RH 20. 06. 67.)

Mehhiko linna kõrgus (2400 m merepinnast) *ei kujuta endast* midagi erakordset *. (RH 5. 10. 67.)

Hüdrotransportöör (1), mis kujutab endast rennis voolavat vett, toob suhkrupeedid pesemisvannidesse (2). (P 8, 67.)

... *Grenoble kujutab endast* tasandikul asuvat linna... (NH 17. 12. 67.)

Maailma seismograafia instituudid (!) registreerivad iga aasta ligi 300 000 maaväringut. Ainult 25 nendest *kujutavad endist* katastroofi. (H 11, 67.)

KULGEMA. Tähendab: *edasi liikuma, minema* (ÕS). Laialt levinud ka *käima, toimuma* jt. asemel. (Vt. KK 1967, lk. 564.)

Nende uurimistöödega paralleelselt *peaks kulgema katsetegevus* põlevkivi lahtise kaevandamise ... alal *. (RH 6. 09. 67.)

Vabariigi * valitsus arutas ka kommunaalmajanduse objektide ehitamise käiku *, kus käesoleva aasta *plaani täitmine kulgeb* ebarahuldavalt. (RH 22. 09. 67.)

Kas ta saab eitada massimõrvu, mis *olid üldtuntud* ajal, millal ta oli kolmekümneaastane?

Mexico kõrgus üle merepinna (2400 m) *pole* midagi erilist.

Transportööriks (1) on rennis voolav vesi, mis toob suhkrupeedid pesemisvannidesse (2).

Grenoble'i linn asub tasandikul. (*Grenoble on* tasandikul asuv linn.)

Seismograafiainstituudid registreerivad kogu maailmas iga aasta ligi 300 000 maaväringut. Kõigest 25 neist *on* katastroofilised.

Nende uurimistöödega paralleelselt *peaks katsetama* põlevkivi lahtist kaevandamist.

Meie vabariigi valitsus arutas ka kommunaalmajanduse objektide ehitamist, sest käesoleva aasta *plaani täidetakse* ebarahuldavalt.

... Maa liikumine kulgeb (!) Maa liigub Päikese atmosfääris.
Päikese atmosfääris. (Õ 18. 11.
67.)

KUULUMA. VE ja VM annavad принадлежать vasteteks ainult kuuluma, päralt olema. Võiks lisada käima, tulema jt. Tihtipeale on õigem tõlkimata jätta.

Nendevaheline võistlus kulgeb * juba olümpiasüsteemis, kusjuures eelnevalt * saadud punktid kuuluvad kustutamisele. (T 14.-- 20. 08. 67.)

Enamik märkmeid kuulub lühikese aja pärast uuendamisele. (RH 19. 09. 67.)

...ГОСТ-ile mittevastavate jalatsite tootmine põhjustab ettevõttele suuri mittetootlikke kulusid, sest need jalatsid ei kuulu kaubandusvõrgu kaudu realiseerimisele *. (JÜ 165.)

KÄEKIRI. Moesõna, mis autori kõike. (Vt. KK 1962, lk. 407—408.)

Kui ikkagi professionaalseid analoogiaid otsida, meenutab Tammsaare käekiri vahest Tolstoid ... (SV 13. 10. 67.)

Treeneri iseloom määrab [jalgpalli-] meeskonna käekirja. (S 18. 08. 67.)

Vähe on nii eredalt * isikupärase käekirjaga viuldaajaid kui Weiman. (Õ 25. 10 67.)

Nemad võistlevad omavahel juba olümpiasüsteemis, kusjuures varem saadud punktid kustutatakse.

Enamik märkmeid tuleb lühikese aja pärast uuendada.

Niisuguste jalatsite tootmine, mis ei vasta GOST-ile, põhjustab ettevõttes suuri ebatootlikke kulusid, sest neid ei tohi müüa kaubandusettevõtete kaudu.

suval võib väljendada peaaegu

Kui ikkagi samalt kutsealalt analoogiaid otsida, meenutab Tammsaare käsituslaad vahest Tolstoi oma.

Treeneri iseloom määrab meeskonna mängumaneeri.

Vähe on nii kordumatult isikupärase väljenduslaadiga viuldaajaid kui Weiman.

Uue, sõltumatu riigi käekirja on tunda pealinna laiaulatuslikus ehitustegevuses... (AR 48.)

Uue, sõltumatu riigi eneseväljendust on tunda pealinna laiaulatuslikus ehitustegevuses.

KÄIK. В ходе (чего-нибудь) tähendab enamasti ajal. Tihti on õigem tõlkimata jätta.

Märkasini, et kindral muutus küsimuste esitamise käigus veidi rahutuks. (K 23. 08. 67.)

Märkasini, et kindral muutus küsimuste esitamise ajal veidi rahutuks.

Ja kui on välja mindud mõttega, et ega suurt pingutada vaja ole, ei suudeta täishääli sisse saada ka võistluste käigus. (E 18. 08. 67.)

Ja kui on välja mindud mõttega, et ega suurt pingutada vaja ole, ei suudeta täishääli sisse saada ka võistlustel.

...samal ajal arenevad õppimise käigus laste vaimsed võimed. (Õ 29. 08. 67.)

Samal ajal arendab õppimine laste vaimseid võimeid.

Kui pakkumise käigus tehakse pakkumine, mille tähenduse kohta on vaja saada täiendavat* informatsiooni*, siis tuleb seda küsida pakkumise teinud mängija partnerilt... (S 27. 12. 67.)

Kui tehakse pakkumine, mille kohta on vaja lisaandmeid, siis tuleb neid küsida pakkunud mängija partnerilt.

KÄSI. Vt. jalg.

KÜLASTAMA. Tähendab: külas, vöörsil käima; vaatamas käima (HR). Tavakohaselt räägitakse kinos, teatris jm. käimisest, mitte rende külastamisest. Vahel on tegemist ka viibimisega. (Vt. KK 1963, lk. 160.)

Reisi kestel jalutas mees rahulikult mööda laeva, külastas restorani ning sõlmis palju tutvusi. (NH 26. 10. 67.)

Reisi kestel jalutas mees rahulikult mööda laeva, käis restoranis ning sõlmis palju tutvusi.

Terry leiud on veel üheks lüliks tõendite ahelas selle kohta, et *Austraaliat külastasid* juba ammu meresõitjad Vahemere rest (!). (Õ 17. 08. 67.)

Terry leiud on veel üheks lüliks tõendite ahelas selle kohta, et *Austraalias on* juba ammu viibinud meresõitjad Vahemerelt (Vahemeremaadest).

KÜSIMUS. Bonpoc on märksa suurema tähendusmahuga kui VE ja VM ainus vaste *küsimus*. See hõlmab ka *probleemi* ja üldse iga-sugust millestki sõltuvat asjaolu või nähtust. Tihti ballastsõna.

... ainult arst võib *otsustada küsimust*, kas kannatanu elustamiseks tehtavad pingutused on asjatud ... (OJVTÜA 153.)

Ainult arst võib *otsustada*, kas kannatadasaanu elustamiseks tehtavad pingutused on asjatud.

Peaaegu iga *küsimuse* kohta võeti vastu otsus. (Õ 1. 02. 67.)

Peaaegu iga *päevakorrapunkti* kohta võeti vastu otsus.

Peamine on leida loominguiline lahendus* igas *küsimuses*... (NH 7. 02. 67.)

Peamine on *probleemide* loominguiline läbimõtlemine.

Eriti tähtsaks *probleemiks* kujuneb 1967. aastal *tööviljakuse küsimus*. (ET 1, 67.)

Eriti tähtsaks *probleemiks* kujuneb 1967. aastal *tööviljakus*.

LAENUTAMA. Tähendab: *laenuks andma, välja laenama* (ÕS). Ekslik on tarvitus *laenama* (*laenuks võtma*) tähenduses.

Valvuri juurest (!) saab *laenutada* labidaid, rehasid, pangi, kärusid ja kastekanne. (E 21. 09. 67.)

Valvuri käest saab *laenata* labidaid, rehasid, pangi, kärusid ja kastekanne.

LAHENDAMA. Standardsõna igasuguse muutmise kohta. Olenevalt kontekstist võib öelda *üle saama, täitma, arvestama, kaaluma, kõrvaldama, tegema, väljapääsu või pääseteed leidma* jne. (Vt. KK 1966, lk. 151.)

Et lahendada kõik need vasturääkivused õpetaja ja õpilase vahel, on nähtavasti tarvis nendevahelisi suhteid endid muuta. (NÕ 16. 09. 67.)

Niisugune ettevalmistus lahendab veel teiseigi... puuduse... (NÕ 19. 08. 67.)

Leidlikult lahendatud proloog ning epiloog lahendasid Odette'i luigeks muutumise loo... (NH 28. 09. 67.)

LEIDMA (koos deverbaaliga). Kunstlik konstruktsioon, mis lause asjatult keeruliseks teeb.

Varssavi dialoogis leidis väljendust mõlema riigi püüd kindlustada* rahu Euroopas ja kogu maailmas... (K 20. 09. 67.)

Suuremat levikut on raadiotelefonid leidnud seal linnadevaheliste liinide autobussidel... (ATM 2, 67.)

Kui neidude pilt trükkis avaldamist peaks leidma, on alati olemas võimalus, et mõni nende mööda maailma reisivatest sugulastest selle kogemata leiab. (NH 16. 09. 67.)

LEIDUMA. Tähendab: ette tulema, leida olema. Veel üks sõna, mis kipub olema piirialasid vallutama.

Praegu leidub mandril [Aafrikas] 38 suveräänset riiki... (E 19. 08. 67.)

Et kõigist nendest vasturääkivustest õpetaja ja õpilase vahel üle saada, on nähtavasti tarvis muuta nendevahelisi suhteid.

Niisugune ettevalmistus kõrvaldab veel teiseigi puuduse.

Leidlik proloog ning epiloog töid selguse Odette'i luigeks muutumise loosse.

Varssavi dialoogis väljendus mõlema riigi püüd tugevdada rahu Euroopas ja kogu maailmas.

Rohkem on raadiotelefonid levinud seal linnadevaheliste liinide autobussidel.

Kui neidude pilt peaks trükkis ilmuma, on alati võimalus, et mõni nende mööda maailma reisivatest sugulastest selle kogemata leiab.

Praegu on mandril 38 suveräänset riiki.

Nüüd *leiduvad* meil põhilised võimalused probleemi lahendamiseks* ... (RH 16. 09. 67.)

Nüüd *on* meil **põh**ilised võimalused probleemist **jagusaamiseks**.

LIIN. Bürokraatlik klišeesõna. Kõige **vähem** sobib *joone* asemel.

Eesti NSV Ehitusministeeriumi liinis on ettevõtted, mis varustavad* ehitusi materjalide ja detailidega, ühendatud Ehitustööstuse Trusti. (RH 13. 08. 67.)

Eesti NSV Ehitusministeeriumi ettevõtted, mis toodavad ehitusmaterjale ja -detaile, on ühendatud Ehitustööstuse Trusti.

Sest kuigi ehk midagi on selles [telekooli] *liinis* ära tehtud, pole asjad kaugeltki nii, nagu nad olema peaksid ... (RH 20. 08. 67.)

Kui ongi *sellest tööst* midagi ära tehtud, pole asjad kaugeltki nii, nagu nad olema peaksid.

Sellest hoolimata võib tähele panna teatud *üldisi liine*, mis on omased kõigile Ida-Aafrika põliselanikele. (AR 113.)

Sellest hoolimata võib tähele panna teatud *jooni*, mis on ühised kõigile Ida-Aafrika põliselanikele.

LIKVIDEERIMA. Võõrsõna, mis on pea täiesti välja tõrjunud *kaotama, hävitama, parandama, kohendama, lõppu tegema* jt.

...et *likvideerida* noorsoo hulgas esinev* huligaansus ja kuritegevus, tuleb *likvideerida* vaba aeg. (SV 27. 01. 67.)

Et *teha lõpp* huligaansusele ja kuritegevusele noorsoo hulgas, tuleb talt *võtta* vaba aeg.

Tema [vaenlase] eelgrupp oli *likvideeritud* ja luurajad tõmbusid vaikselt sügavasse metsa. (NH 23. 09. 67.)

Tema eelgrupp oli *hävitatud* ja luurajad tõmbusid vaikselt sügavasse metsa.

Selle üle, kui kalliks läheb riigile ehitamise käigus* tehtud praagi *likvideerimine*, võib otsustada kas või mulluste kogemuste põhjal. (RH 1. 09. 67.)

Selle üle, kui kalliks läheb riigile ehitamisel tehtud praagi *parandamine*, võib otsustada kas või mulluste kogemuste põhjal.

LOOMA. *Loomise tulemus on looming; seepärast õige kirjanike, kunstnike, heliloojate (ka jumalate) töö kohta. Muudel juhtudel on ctstarbekas millegi uue tegemist väljendada asjakohasemate ja si-sult täpsemate moodustama, rajama, valmistama, tekitama, asutama jne. abil.*

Sporidiinternaatkooli loomine Tallinnas... kindlustab * löögi-võimelise ja kaua aega koos harjutanud kollektiivi loomise... (S 11. 10. 67.)

...mikroraadio jaoks loodi spetsiaalne valjuhääldaja... (NH 29. 01. 67.)

Vähe sellest, et huligaanid loovad NSV Liidu saatkonnale talumatud tingimused *... (RH 8. 02. 67.)

Tõusime õhku keskööl, et tabada magavaid inimesi ootamatult ning luua vähem võimalusi põgenemiseks. (NH 25. 02. 67.)

LÕIGE. *B pazpese tähendab kohta, kaupa, järgi jne., mitte lõikes.*

Esimehe asetäitja... tahab... päevade lõikes teada, mis staadionil tehtud. (S 20. 09. 67.)

Koolivalitsuse inspektorid aga jätkavad sama probleemi arutelu üksikute õppeainete lõikes... (NÕ 2. 09. 67.)

LÄBI VIIMA. *Tähendab: takistustele vaatamata midagi teoks tegema. Muudel juhtudel võiks öelda tegema, korraldama, toimetama, korda saatma, toime panema jne, Vahel ka nugisõna. (Vt. KK 1964, lk. 426—427 ja KK 1966, lk. 151.)*

Sporidiinternaatkooli asutamine Tallinnas teeb võimalikuks löögi-võimelise ja kaua aega koos harjutanud kollektiivi moodustamise.

Mikroraadio jaoks konstrueeriti spetsiaalne valjuhääldaja.

Vähe sellest, et huligaanid seavad NSV Liidu saatkonna talumatusse olukorda...

Tõusime õhku keskööl, et tabada inimesi une pealt ja jätta neile vähem võimalusi põgenemiseks.

Esimehe asetäitja tahab iga päeva kohta teada, mis staadionil tehtud.

Koolivalitsuse inspektorid aga jätkavad sama probleemi arutelu õppeainete kaupa.

Loenguid hakatakse läbi viima esmaspäeviti ... (Õ 4. 02. 67.)

Loenguid hakatakse pidama esmaspäeviti.

Haige medikamentoosse ravi läbiviimist juhendab ja kontrollib meditsiinitöötaja. (NN 9, 67.)

Haige medikamentooset ravi juhendab ja kontrollib meditsiinitöötaja.

Arvan, et üks tema [Jack Londoni] raamatutest aitaks Teil vältida uut tõsist* viga järjekordse juurdluse läbiviimisel... (RH 19. 09. 67.)

Arvan, et üks tema raamatutest aitaks Teil vältida uut ränka viga järjekordse juurdluse korraldamisel.

Esimene leotamine viiakse läbi puhta jaheda veega... (KET 2, 67.)

Esimest korda leotatakse puh-
tas jahedas vees.

LÄHENEMINE. Подход tuleb sageli tõlkida sõnadega *suhtumine, seisukoht, aspekt, vaatevinkel* jne.

Uus lähenemine linnaehitusele. (NH 23. 11. 67.)

Uued seisukohad linnaehituses. (Uus suhtumine linnaehitusse.)

Mis on peamine, mis iseloomustab kaasaegset* prantsuse psühholoogiat?... *geneetiline lähenemine* psüühilistele nähtustele. (E 7. 12. 67.)

Mis on prantsuse tänapäeva psühholoogiale kõige iseloomulik? Psüühiliste nähtuste *hindamine geneetilisest aspektist*.

Elutoa mööbli suhtes on aga ilmselt tunda *mitteküllaldast teaduslikku lähenemist* (!), mis väljendub näiteks lähtepositsioonide kõikumises ja liigses allumises* mööduvatele moevooludele. (RH 26. 11. 67.)

Elutoa mööblit *pole kujundatud küllalt teaduslikult*; see väljendub näiteks lähteseisukohtade kõikuvuses ja liigse lõivu maksimises mööduvatele moevooludele.

LÜLITAMA. Levinud asjakohasema *võtma (millesegi)* asemel.

Nüüd on maahoki *lülitatud* ka GANEFO ja Pan-Ameerika mängude kavva. (S. 3. 11. 67.)

Nüüd on maahoki *võetud* ka GANEFO ja Pan-Ameerika mängude kavva.

Vastavalt [heli-]plaadi populaarsuse skaalale (?)... olin sunnitud eetrisse laskma muusikat, mida ma oma programmi poleks kunagi lülitanud. (NH 19. 11. 67.)

MASIN. Nii nagu *tehnika* kipub üle võtma masinate tähendust, tahab *masin* omakorda asuda *auto*, *mootorratta*, *lennuki*, *ekskavatori*, *tanki* jne. asemele. Andkem igale asjale tema oma nimi tagasi! Vt. ka **tehnika**.

Teda *masinasse juhtides* teravmeelitseb Diederichs orjameelselt... (RH 22. 09. 67.)

Kerged, kiired, suure läbivusega *masinad on tarvitusel* nii linnaku kui ka maatranspordis* *kiirabimasinatena*, *veoautodena*, *kaubafurgoonidena* ning mitmete *eriotstarbeliste masinatena*. (RH 8. 09. 67.)

Seni tehti katseid põhiliselt *soolomasinatena* võimsuse tõstmiseks*... (Õ 19. 08. 67.)

MASSIIVNE. Tähendab: *suur ning kaalukas; raskepärane; läbini samast ainest, tühemeita* (VL). Ekslikult käibel *massilise, kõikehõlmava, rohkesti esineva* jm. tähendustes.

...termotuumasõja korral on kogu inimese elukeskkond... *massiivselt* saastatud radioaktiivsete isotoopidega. (E 3. 02. 67.)

Olenevalt plaadi populaarsusest olin sunnitud eetrisse laskma muusikat, mida ma oma programmi poleks kunagi võtnud.

Teda *autosse saates* teravmeelitseb Diederichs orjameelselt.

Kergeid, kiireid, suure läbivusega *autosid tarvitatakse* nii linnas kui ka maal. Nad töötavad *kiirabi-, veo- ja eriotstarbeliste sõidukitena* ning *kaubafurgoonidena*.

Seni tehti katseid põhiliselt *soolomootorrattaste* võimsuse suurendamiseks.

Termotuumasõja korral saastub inimese kogu elukeskkond *täielikult (põhjalikult, jäägitult)* radioaktiivsete isotoopidega.

Kuid millega te selliste kaotuste korral seletate nende [indiaanlaste] *massiivseid* rünnakuid? (NH 3. 03. 68.)

Kuid millega te selliste kaotuste puhul seletate nende *massilisi* rünnakuid?

MATERJAL. Ajalehekeeles igasuguse *kirjutise*: sõnumi, artikli, jonealuse, kuulutuse, samuti kaastöö sünonüüm. Teiste universaal-sõnade eeskujul vallutab tähendussisu juba mujaltki (*väljapanek*).

«Vetšernjaja Moskvas» on eraldi *materjal* pühendatud Tööpunalipu ordenit omavale * Riiklikule Akadeemilisele Teatrile «Vanemuine». (RH 25. 08. 67.)

«Vetšernjaja Moskvas» on eraldi *kirjutis* pühendatud Tööpunalipu ordeniga autasustatud Riiklikule Akadeemilisele Teatrile «Vanemuine».

Selliste jäljetonide saamislugu on üpris lihtne: toimetusse tuleb konkreetne * *materjal*. (E 3. 09. 67.)

Selliste jäljetonide saamislugu on üpris lihtne: toimetus saab *kaastöö*.

Huvipakkuvad on [näituse] *materjalid*, mis kõnelevad riigi toetusest raketiasjanduse... entusiastidele. (Õ 9. 09. 67.)

Huvipakkuvad on *väljapanekud*, mis kõnelevad riigi toetusest raketiasjanduse entusiastidele.

Tänapäeva Nõukogude Eestis tuleb esimesena registreerida J. G. *masinakirjaline materjal* «Eesti kunsti materjale»... (SV 15. 12. 67.)

Tänapäeva Nõukogude Eestis tuleb esimesena registreerida J. G. *käsikiri* «Eesti kunsti materjale».

MOODUSTAMA. Tähendab: *kujundama, tekitama, formeerima* (näit. riigitegelane N. N. *moodustas* valitsuse). Tihtipeale kasutusel olema, *kujunema, koosnema* jt. tähenduses.

Külalisi oli kokku 80, kellest umbes pooled *moodustasid* aktsionäride perekonnaliikmed. (K 30. 08. 67.)

Külalisi oli kokku 80. Umbes pooled neist *olid* aktsionäride perekonnaliikmed.

Plaani täitmise tonnkilomeetrites moodustas 98,6%. (RH 18. 08. 67.)

Plaan täideti tonnkilomeetrites 98,6%-liselt.

MUUTMA. Превращать ~ превратить õige tõlkevaste ei ole sugugi alati *muutma*, vaid ka *tegeta*, *kujundama* jt.

Olümpiamängud muudetakse kõikihaaravaks spordi- ja kultuuripeoks. (E 10. 09. 67.)

Olümpiamängudest kujundatakse kõikihaarav spordi- ja kultuuripidu.

Jaapanis on metsa liiga vähe, et seda paberiks muuta. (Õ 9. 09. 67.)

Jaapanis on metsa liiga vähe, et sellest paberit teha.

Neile lurjustele pakub lõbu rüüstata külasid ja muuta vastaseid veritsevaks lihamassiks... (NH 8. 09. 67.)

Neile lurjustele pakub lõbu rüüstata külasid ja teha vastastest hakkliha.

MUUTUMA. Превращаться ~ превратиться tähendab ka *saama*, *kujunema* jne.

Filmikunst on muutunud täiskasvanuks. (RH 8. 08. 67.)

Filmikunst on saanud täiskasvanuks.

Vasakpoolne liiklus muutus reegliks * (!) kõigis Rooma provintsideks... (RH 22. 08. 67.)

Vasakpoolne liiklus sai kohustuslikuks Rooma kõigis provintsideks.

...naiste kleidiriie muutub seal [töökojas] kleidiks kolme nädalaga... (E 9. 09. 67.)

Kleidiriidest tehakse seal kleit kolme nädalaga.

MÕÖDE. On *dimensioon*. Sageli parasiitsõna, vahel tarvitusel *ulatuse*, *leviku* jne. mõttes.

Kirjeldatud värviprits on väikesemõõtmeline... (KET 3, 67.)

Kirjeldatud värviprits on väike.

Veel üks tsemenditehas, ent mõõtmelult väiksem, tegutseb Massauas. (AR 150.)

Kas tõesti on naistega kauplemine võtnud sellised mõõtmel, et Interpol peaks selle asjaga tegelema? (E 7. 10. 67.)

NOORUS. Tähendab noorusaega, põlvkonna jne. mõttes.

Päris hiljuti nägin kogu meie noorust — jaanuarikuu võistlustel Moskva Spordipalees. (Õ 17. 02. 67.)

Kenneth Anger jutustab kohutavat tõe sellest Ameerika nooruse osast, kes on mürgitanud neofašismi viirusest. Noorusel on algeline vaimutoit... (E 12. 08. 67.)

NÄGU. Kujundina enamasti maotu. Hoopis halvaks teeb asja väga sage esinemus. Vt. ka **pale**.

Iga treener on erineva näoga, oma iseloomu ja oma töömeetodiga. (NH 1. 08. 67.)

Seega on minu arvates «Telekoolile» edasise näo andmisel * 2 paralleelset teed... (RH 17. 09. 67.)

NÄHTAVASTI. Tähendab: nagu näha (ÕS). Käibel ka tähendustes võib-olla, vist, arvatavasti, eeldatavasti, ilmselt, kindlasti jne.

Veel üks tsemenditehas, ent väiksem, töötab Massauas.

Kas tõesti on naistega kauplemine võtnud sellise ulatuse, et Interpol peaks sellega tegelema?

Ei kõlba noorte, noorsoo, noore

Päris hiljuti nägin kõiki meie noori — jaanuarikuu võistlustel Moskva Spordipalees.

Kenneth Anger jutustab kohutavat tõe Ameerika noore põlvkonna sellest osast, kelle on mürgitanud neofašismi viirus. Noorsoo vaimutoit on algeline.

Igal treeneril on oma eripära, oma iseloom ja töömeetodid.

Seega on «Telekooli» väljakujundamiseks minu arvates kaks paralleelset teed.

Ja konstruktoritel tuleb uuesti hakata looma* mikroautot, mis... nähtavasti ei saa läbi ilma «kasvuhaiguset». (RH 3. 03. 68.)

...meil on kavas kustunud tähtede süütamine, kuid selle asemel laseme need nähtavasti õhku (!). (NH 22. 03. 68.)

NÄITAJA. Ülisageda esinemusega universaalsõna. Arvsuuruste kohta sobib mõnikord paremini *näitarv*, teistel juhtudel tuleb läh-tuda konteksti mõttest.

Eeldused, väljapaistvad *füüsili-sed näitajad* — need on näha ja alluvad* täpsele hinnangule. (S 24. 11. 67.)

Pedagoogiline kollektiiv peab oma töö hindamise üheks heaks *näitajaks* seda, kui lapsed kur-davad rohke tegevuse tõttu aja-puuduse üle. (NÕ 16. 12. 67.)

NÄITAMA. Tihtipeale ära trükitud *üles näitama* asemel. Spordi-ajakirjanike argooväljendid *vormi, aega, tulemusi* jm. *näitama* on keeleliselt puudulikud, ent kipuvad levima ka teiste elualade kõnepruugis.

Tol korral *näitas* Grissom *enese-kindlust* ja päästis olukorra. (Õ 3. 02. 67.)

Kõige *paremaid teadmisi näita-sid* õigusteaduskonna kaugõppe-osakonda astujad... (NÕ 16. 09. 67.)

Ja konstruktoritel tuleb uuesti hakata kujundama mikroautot, mis *ilmselt* (kõigi eelduste koha-selt) ei saa läbi «kasvuhaigu-seta».

Meil on kavas kustunud tähtede süütamine, kuid selle asemel pa-neme nad *arvatavasti* plahva-tama.

Eeldused ja väljapaistvad *füü-silised võimed* — need on näha ja täpselt hinnatavad.

Pedagoogiline kollektiiv peab oma töö hindamisel üheks heaks *küljeks* seda, kui lapsed rohke tegevuse tõttu kurdavad ajapuuduse üle.

Tol korral *näitas* Grissom *üles enesekindlust* ja päästis olu-korra.

Kõige *paremad olid* õigusteadus-konna kaugõppeosakonda astu-jate *teadmised*.

Kaugushüppes *näitas* seekord jällegi *head vormi*... I. Ter-Ovanesjan, kes viimasel katsel ületas (!) 8.14 ... (RH 17. 09. 67.)

Kaugushüppes *oli* seekord jälle *heas vormis* I. Ter-Ovanesjan, kes viimasel katsel saavutas 8.14.

Meie naiskond *näitas* Bulgaaria koondise vastu ladusat *mängu*... (S 25. 10. 67.)

Meie naiskond *mängis* Bulgaaria koondise vastu ladusalt.

OBJEKT. Levinud stamp *ehitise, rajatise, hoone ja maja* asemel.

See oli üks *objekte*, mille ehitamise üliõpilased sel suvel oma hooleks võtsid. (NH 29. 10. 67.)

See oli üks *hooneid*, mille ehitamise üliõpilased sel suvel oma hooleks võtsid.

... Ehitustrustil on linnale vajalike *objektide* andmisel * terve rida * võlgu. (Õ 3. 12. 67.)

Ehitustrust on vajalike *ehitiste* üleandmisel linnale suuresti võlgu.

OLEMASOLEV. Kui on tingimata vaja rõhutada erinevust *olemasoleva* ja edaspidi tehtava, rajatava, ehitatava või varem olnu vahel, siis on sõna omal kohal. Sageli on aga niisugune vahetegemine mõtetu.

Seal ei kasutata kaugeltki kõiki *olemasolevaid võimalusi*. (Õ 18. 08. 67.)

Seal ei kasutata kaugeltki kõiki *võimalusi*.

Samavõrra tuleb rõõmu tunda... *olemasolevate* «Nooruse» komplekssete *spordikoolide* meetodilise töö tugevdamisele suunatud * abinõudest. (RH 12. 08. 67.)

Samavõrra tuleb rõõmu tunda abinõudest «Nooruse» komplekssete *spordikoolide* meetodilise töö tugevdamiseks.

Arvestused näitavad, et laialdase abita *olemasolev* metsatöötajate *kaader*... toime ei tule. (SV 15. 09. 67.)

Arvestused näitavad, et *praegune* metsatöötajate *kaader* laialdase abita toime ei tule.

OLEMASOLU. Rõhutamisel tarbesõna, tihtipeale aga lihtsalt ruumiraiskaja.

Teine variant näeb ette miniatuursete *elektrimootorite olemasolu*. (E 23. 08. 67.)

Selliste *võimlemislinnakeste olemasolu* aitab kahtlemata kaasa organiseeritud * suurte vahetundide sisustamisele. (NÕ 23. 09. 67.)

OMAMA. Иметь, to have, haben jne. antakse eesti keeles edasi *olema* muudetega. *Omama* tarvitamine õiges kohas nõuab head stiilivaistu. (Vt. KK 1966, lk. 151 ja 728.)

Selleks, et antud * olukorras hästi organiseerida * liinitööd, peaksid kõik eelmainitud ettevõtted ja asutused *omama* kaasa * nõuetele vastavaid sidevahendeid. (ATM 2, 67.)

OMANDAMA. On saanud tavaks kõnelda *teadmiste, oskuste omandamisest* (õppimise, *äraõppimise* mõttes). Selle konstruktsiooniga liialdamise tagajärjeks on stamp. Peale selle parasiteerib mõnegi teise sõna tähendusosalal.

Kuigi Udemanni koodi kasutati meil esmakordselt, jõudsid sekundandid selle hästi *omandada* ... (S 22. 11. 67.)

Tagajärg oli see, et [USA] sõjaväeline kildkond *omandas* ... sellised positsioonid, mida tal kunagi varem polnud õnnestunud kätte võita. (RH 5. 12. 67.)

... senised «Telekooli» õhtupoolsed saated *ei oma* veel oma kindlat nägu *. (RH 20. 08. 67.)

Peale selle peab vale *omama* peibutust. (K 9. 08. 67.)

Teine variant näeb ette miniatuursete *elektrimootorid*.

Sellised *võimlemiskompleksid* aitavad kahtlemata kaasa virgutusvahetundide mitmekesistamisele.

Selleks, et niisuguses olukorras liinitööd hästi korraldada, peaksid kõigil eelmainitud ettevõtetel *olema* ajakohased sidevahendid.

Kuigi Udemanni koodi kasutati esmakordselt, olid sekundandid jõudnud selle hästi *ära õppida*.

Tagajärg oli see, et sõjaväeline kildkond *hõivas* sellised positsioonid, mida tal kunagi varem polnud õnnestunud kätte võita.

Senistel «Telekooli» õhtupoolsetel saadetel *pole* veel kindlalt väljakujunenud omapära (stiili).

Peale selle peab vale *olema* peibutav.

Perenaishi, kes pole veel *omandanud harjumust* toast lahkudes elektriseadmeid välja lülitada, soovivad Gatšina kooliõpilased pöörduda «elektronmälu» teenete poole (!). (NH 2. 12. 67.)

Perenaistel, kes pole veel *harjunud* toast lahkudes elektriseadmeid välja lülitama, soovivad Gatšina kooliõpilased kasutada elektronmälu teeneid.

ORGANISEERIMA. Tähendab: *korrastama, korraldama, organisatsiooniks koondama; plaanipäraselt korraldama, korrapäraselt (VL).* Ülisageda esinemusega võõrsõna omakeelsete *korraldama, tegema* jt. kahjuks.

Tartus *organiseeriti* pioneeridele 6 mänguväljakut... (E 8. 09. 67.)

Tartus *rajati* pioneeridele kuus mänguväljakut.

Grupp taksojuhte *organiseeris* otsekohe *tagaajamise* ja mõrvar tabati. (RH 26. 07. 67.)

Rühm taksojuhte *alustas* otsekohe *tagaajamist* ja mõrvar tabati.

Konkreetsete* plaanide välja-töötamise suhtuti rajoonides aga mõnelgi juhul pealiskaudselt, mistõttu kinnitati liialt madalad kohustused töökodade ja vastuvõtupunktide *organiseerimiseks*... (RH 3. 10. 67.)

Plaanide koostamise suhtuti rajoonides aga mõnelgi juhul pealiskaudselt, mistõttu kinnitati liialt madalad kohustused töökodade ja vastuvõtupunktide *asutamiseks (ehitamiseks, rajamiseks).*

OSA. Seesütlevas käändes laialt levinud täitesõna, millel enamasti pole mingit mõtet. (Vt. KK 1963, lk. 160.)

Ei tohi lubada kõrvalekaldumisi... materjalide *kvaliteedi osas ja tootmise tehnoloogilistest nõuetest operatsioonide täitmise osas.* (JÜ 162.)

Ei tohi lubada kõrvalekaldumisi materjalide *kvaliteedile ja operatsioonide tootmistehnoloogiale esitatavatest nõuetest.*

Paljudes sovhoosides, ettevõtetes ja kultuuriasutustes *on olukord näitliku agitatsiooni osas halb.* (NH 7. 02. 67.)

Paljudes sovhoosides, ettevõtetes ja kultuuriasutustes *on näitlik agitatsioon halvasti korraldatud.*

Konverentsil arutati läbi tarbijate soovid... *sortimendi laiendamise osas.* (Õ 4. 02. 67.)

Liiga suur erinevus lahtioleku osas päevades ja kellaegades tekitab tellijate hulgas ainult segadust. (RH 16. 02. 67.)

OSUTAMA. Tähendab: *näitama, juhatama, üles näitama, ilmutama* (HR). Üldtuntud on *abi, tähelepanu, vastupanu, teene* jne. *osutamine. Vihjamise, viitamise, tähelepanu juhtimise* jt. tähenduste omistamine koormab liigselt tema tähendusmahtu.

Publikule võib näiteks mõne vähe usaldusväärse näitejuhi lavastus meeldida, samal ajal *osutab* ta juhtiva režissööri arvamuste suhtes täielikku ükskõiksust. (NH 25. 01. 67.)

Mitte alati *pole* autorid-seeneteadlased kunstnikule õigesti *osutanud*, mis on valmival pildil olulisteks tunnusteks... (E 25. 01. 67.)

Majaehituse Kombinaadi kogemused *osutavad* teele, mida mööda tuleb hakata minema ka Ehitustrustil. (Õ 26. 09. 67.)

PALE. Kujund, millega tuleks ettevaatlik olla. Vt. ka **nägu**.

...see [dramaturgia] muutus* *ahvatluste* ahelaks, mis printsi lõplikult võrgutas ja samal ajal iseloomustas salakavala Ottilie kõige mitmekesisemaid (!) *palgeid*. (NH 28. 09. 67.)

Konverentsil arutati läbi tarbijate soovid *sortimendi laiendamise kohta.*

Lahtiolekupäevade ja -kellaegade liiga suur erinevus tekitab tellijate hulgas ainult segadust.

Publikule võib näiteks mõne vähem usaldusväärse näitejuhi lavastus meeldida, samal ajal *on* ta aga juhtiva režissööri arvamuste suhtes täiesti ükskõikne.

Mitte alati *pole* seeneteadlastest autorid *juhtinud* kunstniku *tähelepanu* sellele, millised on valmival pildil olulised tunnused.

Majaehituse Kombinaadi kogemused *näitavad* teed ka Ehitustrustile.

Sellest sai ahvatluste ahel, mis printsi lõplikult võrgutas ja samal ajal salakavalat Ottilie'd *mitmest küljest* iseloomustas.

PERIOOD. Kõige üldisem tähendus: *ajajärk, teatavat kokkukuuluvat üksust moodustav tervik ajalooprotsessis* (VL). Kasutatakse sageli *ajavahemiku* ja *aja* mõistes. *Perioodilise* asemel sobib mõnigi kord *järjekindel* või *regulaarne*, eriti, kui pole tegemist täpselt ühepikkuste ajavahemikega.

... toodangu väljalase suurenes möödunud aasta vastava * *perioodiga* võrreldes 9,4 protsenti. (RH 3. 08. 67.)

Kui neid arvutamisi tehakse ettepaneku vormistamise ja väljatöötamise *perioodil*... (RH 2. 08. 67.)

Kandejõu... kohta viiakse läbi * katsetused *perioodiliselt* iga kuu. (E 24. 06. 67.)

Vastu tulles lugeja soovidele hakkame *perioodiliselt* avaldama... fakte * eelseisvate olümpiamängude ettevalmistamisest... (RH 17. 08. 67.)

PERSPEKTIIVNE. Tähendab ülekantud mõttes ka *tulevikuväljavaadetesse puutuv*. Tarvitusel õige tähenduse ääremail, vahel läheb märgist päris mööda.

Kolhoosi esimees arvas, et... nüüd on... *kuivatimajandus* (!) ka *perspektiivselt* lahendatud *. (RH 11. 08. 67.)

Kuna autode käivitamist ilma eelsoojenduseta soovitatakse kasutada * temperatuuril kuni -25°C , siis on see meetod meie kliimas kõige *perspektiivsem*. (ATM 2, 67.)

Toodangu väljalase suurenes möödunud aasta sama *ajavahemikuga* võrreldes 9,4 protsenti.

Kui neid arvutusi tehakse ettepaneku vormistamise ja väljatöötamise *ajal*...

Kandejõudu kontrollitakse *järjekindlalt* iga kuu.

Lugejate soovidele vastu tulles hakkame *aeg-ajalt* (*regulaarselt*) avaldama teateid eelseisvate olümpiamängude ettevalmistamisest.

Kolhoosi esimees arvas, et nüüd on vilja kuivatamisega asjad *pi-kaks ajaks* korras.

Et autosid soovitatakse eelsoojenduseta käivitada temperatuuril kuni -25°C , siis on see meetod meie kliimas kõige *paljulubavam* (*paljutootavam*).

Kus on nüüd tema [sportlase] *perspektiivsus*, stabiilsus? (S 27. 09. 67.)

Meil on veel terve rida* *perspektiivseid programme* [kosmo-seuurimise alal]. (RH 1. 11. 67.)

PIDEV. Tähendab: *katkematu* (ÕS). Ekslikult kasutusel *aeg-ajalt, järjekindlalt, sageli* jne. mõttes.

Klassijuhatajatel tuleb *pidevalt* külastada õpilaste kodusid. (NÕ 28. 10. 67.)

Kala tahab *pidevalt* süüa. (RH 22. 08. 67.)

PLAAN. В плане tähendab *vaatevinklis, aspektis, seisukohalt* jne. Sõnasõnaline tõlge ei kõlba. Vahel ka *parasiitsõna*. (Vt. KK 1962, lk. 410.)

Pärast septembripleenumit iseloomustas nõupidamisi... see, et... küsimusi* arutati mõnelegi töötajale *ebatavalises* plaanis*... (RH 22. 08. 67.)

Uues filmis kujutatakse tege-likkust *kontrasti plaanis* (?) millegi irreaalse, fantastilise ja sügavalt* proosalise ja argipäevase, tuhmi ning sünge vahel... (SV 22. 09. 67.)

...muidu ongi [male-] tšempionaat kulgenud* liiga *akadeemilises plaanis*. (Õ 4. 12. 67.)

POOLT. Liigtarvitus tuleneb hirmust kõrvallause ees ja levinud seisukohast, et «nii on ilus». (Vt. KK 1962, lk. 157—158 ja KK 1966, lk. 729.)

Kus on nüüd tema *tulevikuväljavaated*, stabiilsus?

Meil on veel terve hulk *perspektiivprogramme*.

Klassijuhatajatel tuleb *järjekindlalt* külastada õpilaste kodusid.

Kala tahab *kogu aeg* süüa.

Pärast septembripleenumit oli nõupidamistele iseloomulik see, et probleeme arutati mõnegi töötaja meelest *harjumatus vaatevinklist*.

Uues filmis kujutatakse tege-likkust *kui kontrasti millegi irreaalse ning fantastilise ja üliproosalise, argipäevase, tuhmi ning sünge vahel*.

Muidu ongi tšempionaat liiga *akadeemiline* olnud.

Tihe tsehhisisene kontroll... toimum* mitte *TKO kontrollide poolt*, vaid *töölise poolt* enda-kontrolli korras töökohtadel. (JÜ 162.)

Angoola vabastamise rahvusliku liikumise poolt juhitud väike rühm vapraid revolutsionääre... (RH 4. 02. 67.)

Kui suri mees, valmistab naine puust kujukese... asetab istuma mehe poolt kõige armastatemale kohale... (E 3. 02. 67.)

...tööstusettevõtete poolt esineb* veel mõningatel juhtudel mittekehtivate jaehindade rakendamist. (RH 2. 09. 67.)

POST. Ei ole ametikoha ega tööposti sünonüüm. Kui posti tähendus lausest ühemõtteliselt ei selgu, on soovitatav moodustada sisutäpsemaid liitsõnu vahipost, kontrollpost jne.

Nende inimeste seas on loomulikult palju endisi natse. Juhtivad postid kuuluvad sageli just neile. (RH 22. 06. 67.)

Sama osakonna posti liige M. V. ... on hoidnud oma kontrolli all kütte- ja määrdeainete kokkukohid. (RH 6. 09. 67.)

PROTSESS. Täheb: *kulg, käik, toimus* (VL). Kui üldse vajalik, siis võiks ju neid omakeelseid sõnu tarvitadagi. Enamasti aga ballastsõna. (Vt. KK 1964, lk. 427.)

Sellest ajast algab jaapani ja euroopa kunsti sidemete tekkimise protsess. (EO 80.)

Tihedat tsehhisisest kontrolli ei tee mitte ainult *TKO kontrolörid*, vaid enesekontrolli korras ka *töölised ise*.

Väike rühm vapraid revolutsionääre, keda juhtis Angoola Rahvuslik Vabastusliikumine.

Kui mees suri, valmistab naine puust kujukese ja asetab selle istuma mehe kõige armsamale kohale.

Mõnikord rakendavad tööstusettevõtted kehtetuid jaehindu.

Loomulikult on nende inimeste seas palju endisi natse. Juhtivad ametikohad kuuluvad sageli just neile.

Sama osakonna rahvakontrolli-posti liige M. V. kontrollib kütte- ja määrdeainete kokkukohid.

Sellest ajast algavad jaapani ja euroopa kunsti sidemed.

Vahetaldade *töötlemise protsess* oleneb nende otstarbest ja jalatsi kinnitusmeetodist. (JÜ 101.)

Klementi-nim. Õmblusvabrik organiseerib * uut *õmblusprotsessi* (?) kesk- ja 8-klassilise haridusega noortele. (Ajalehekuulutus 1. 09. 67.)

PUHK. *Puhk* on *kord, juhtum* (ÕS). Kergekäeliselt kirjapanduna moonutab lause mõtet.

Tema puhul ei taheta hästi uskuda, et tal haridust vaid 6 klassi ... (E 21. 09. 67.)

Igal juhul jätkub vaatajal huvi ka üksikute *ebaõnnestumiste puhul*. (RH 26. 11. 67.)

... *selle* [ooperi] *puhul* ei olnud lavastamise ja etenduste käigus * vaja teha parandusi, luua uusi variante. (Õ 25. 09. 67.)

RAJON. Sagedase esinemuse tõttu kipub välja tõrjuma oma sünonüüme *ala, piirkond, paikkond* jne. *Rajoon* ise võiks jääda eeskätt administratiivse üksuse jaoks. (Vt. SV 22. 11. 63 ja SV 13. 11. 64.)

2 sajandit kestnud otsingute peamiseks *rajooniks* said India ookeanis asuvad Seychelles'i saared. (NH 6. 08. 67.)

REALISEERIMA. Tähendab: *kavatsusi täide saatma, teostama; kaupu rahaks tegema; laenu paigutama* (VL). Olenevalt kontekstist on palju selgemad *ellu viima, teoks tegema*, (plaani või kohustust) *täitma, müüma* jne. (Vt. KK 1965, lk. 480—481.)

Vahetaldade *töötlemine* oleneb nende otstarbest ja jalatsi kinnitusmeetodist.

Klementi-nim. Õmblusvabrik laseb käiku uue *vooluliini* (?), kus hakkavad tööle kesk- ja 8-klassilise haridusega noored.

Temast ei taheta hästi uskuda, et tal on haridust vaid kuus klassi.

Igal juhul jätkub vaatajal huvi ka üksikutest *ebaõnnestumistest hoolimata*.

Selles polnud ei lavastamise ega etenduste ajal vaja teha parandusi, luua uusi variante.

Kaks sajandit kestnud otsingute peamiseks *piirkonnaks* said Seychelli saared India ookeanis.

Kombinaat *realiseerib vankreid* riikliku hinnaga ... (E 24. 06. 67.)

Plaani realiseerimine on tehtud ülesandeks mitmele organisatsioonile. (K 9. 08. 67.)

... *filmi realiseerimisest võtab* osa 6 režissööri. (NH 24. 02. 67.)

Igas tõsteviisis laskis Žabotinski rekordkatsel kangile asetada maailmarekordilise raskuse ja *realiseeris need kõik!* (S 21. 06. 67.)

Kombinaat *müüb vankreid* riikliku hinnaga.

Plaani elluviimine on tehtud ülesandeks mitmele organisatsioonile.

Filmi teeb kuus režissööri.

Igas tõsteviisis laskis Žabotinski rekordkatsel kangile asetada maailmarekordilise raskuse ja *sai neist kõigest jagu!*

REEGEL. *Reeglina* on как правило peaaegu ainulevinud vaste tõlgetes; viimaste mõjul originaalidessegi tunginud. Temast ettepoole tuleks vene-eesti sõnaraamatutes panna *tavaliselt, harilikult, enamasti, sageli, üldjuhul, alati, eranditult* jne. Pandagu tähele ka kahemõttelisust *reeglina = nagu reegel!* (Vt. KK 1961, lk. 368.)

Lõhustumisel võib vabaneda kaks-kolm neutronit, aga need kaovad *reeglina* ümbritsevasse keskkonda. (E 24. 06. 67.)

Reeglina esitatakse koos vastava * summa ülekandmisega ka oma soovitud. (RH 2. 08. 67.)

Kõik noorsoajakirjanduses avaldatavad materjalid * algasid ja lõppesid *reeglina* kiidulauludega «Mao Ze-dongi targale poliitikale». (NH 28. 07. 67.)

REMONT. Tavaliselt *remonditakse* suuri asju (maja, korterit), *pa-randatakse* väikesi (kella, kingi). Teisest küljest ei tarvitse *remont*

Lõhustumisel võib vabaneda paar-kolm neutronit, *tavaliselt* kaovad need aga ümbritsevasse keskkonda.

Üldjuhul esitatakse koos summa ülekandmisega ka oma soovitud.

Eranditult kõik noorsoajakirjanduses avaldatud kirjutised algasid ja lõppesid kiidulauludega «Mao Ze-dongi targale poliitikale».

tingimata sisaldada *parandamist* (masin võetakse lahti, puhastatakse, määratakse ja pannakse kokku; *remont* on tehtud midagi *parandamata*). Ka vene keeles ei peeta rõivaste, jalatsite jne. *remontimist* õigeks. K. Tšukovski jt. väidavad, et õigem on öelda *починка*.

Ka jalatsite kulumist sellise astmeni *, et nende *remondiks* läheb rohkem aega kui uute valmistamiseks, saab seletada vaid omanike lohakusega. (E 25. 06. 67.)

Ka jalatsite nii suurt kulumist, et nende *parandamiseks* läheb rohkem aega kui uute valmistamiseks, saab seletada vaid omanike lohakusega.

RIDA. Mõnusast vaheldusest *paljule, mitmele, tervele hulgale, mõnele, mõningale* jne. on liigtarvitamise tõttu saanud pahesõna. (Vt. KK 1961, lk. 368 ja KK 1966, lk. 150.)

Tuginedes saadud kogemustele, viisime alates aprillist uuele töörežiimile üle *rea* täiskasvanud elanikkonna * *polikliinikuid*. (RH 11. 08. 67.)

Tuginedes saadud kogemustele, viisime aprillist alates uuele töörežiimile üle *mitu* täiskasvanute *polikliinikut*.

Valitsus on andnud *rea* määrusi naistele tehtavate soodustuste kohta. (OJVTÜA 20.)

Valitsus on andnud *hulga* määrusi naistele tehtavate soodustuste kohta.

Tallinna ehitatakse ka *rida* paljukorruuselisi ühiskondlikke *hooneid*. (Õ 18. 09. 67.)

Tallinna ehitatakse ka *mõned* paljukorruuselised ühiskondlikud *hooned*.

RING. On levimas arvamus, et *ring* võib olla ka lai (laialdane), mitte aga suur või avar. Enamasti pole *ringi* järele üldse vajadust.

Teemade ring on küllaltki lai ... *Teemasid* on küllalt palju. (E 21. 09. 67.)

Kuigi Eesti NSV Teaduste Akadeemia on üks väiksemaid Nõukogude Liidus, on siin esindatud küllaltki *laialdane uurimissuundade ring*. (Õ 18. 08. 67.)

Sportiteadus tervikuna aga... *hõlmab endasse (!) loendamatu (!) teemade ringi*. (NH 18. 02. 67.)

RIVIST VÄLJA LANGEMA (RIVVI ASTUMA). *Rivist välja langema* tähendab lihtsalt *rikki või katki minema, rivvi astuma — valmis või korda saama*. Ettevaatust, need kujundid võivad anda soovitud vastupidise efekti!

Antifriisi sisaldav kummi *ei lange rivist välja* ka temperatuuril, mis ulatub* alla —60 kraadi. (Õ 25. 02. 67.)

Poisid *tõid rivvi tagasi* vanu ärakulunud masinaid... (Õ 31. 01. 67.)

Elvast Rannusse suunduvale (!) sideliinile langenud juhtmed *viisid rivist välja* 110 abonenti. (E 20. 10. 67.)

ROHELINE MASSIIV. Vene keelekultuuri eestvõitlejad (näit. K. Tšukovski) on väljendi *зеленый массив* ammu välja naernud. Selle toortõlge ei kõlba ka eesti keelde.

All paistab *roheline massiiv*, näha on ehitusi. (AR 74.)

SAADIK. Sõnal депутат on eesti keeles kaks tähendust: *valitud saadik* ja *valitava organi liige*. Viimane on vene-eesti sõnaraama-

Kuigi Eesti NSV Teaduste Akadeemia on üks väiksemaid Nõukogude Liidus, on siin esindatud küllalt *rohkesti uurimissuundi*.

Sportiteadus tervikuna aga *hõlmab loendamatult palju teemasid*.

Antifriisi sisaldav kummi *ei kaota töökindlust* ka temperatuuril alla —60 kraadi.

Poisid *seadsid töökorda* vanu ärakulunud masinaid.

Elva ja Rannu vahelisele sideliinile langenud juhtmed *katkes-tasid ühenduse* 110 abonendiga.

All paistab *mets*, on näha ehitusi.

tutes fikseerimata. Seega: *rahvasaadik N. N. on Ülemnõukogu liige.*

Inglise *Alamkoja saadik* erukolonelleitnant Marcus Lipton avaldas nõrdimust... (E 24. 10. 67.)

Inglise *Alamkoja liige* erukolonelleitnant Marcus Lipton oli nõrdinud.

SAAVUTAMA. Tähendab: *raskusi ületades kätte võitma.* Sageli on sisukohasemad *saama, omandama, jõudma* jne.

Üldse *saavutasid* eestlased seekord kolm hõbe- ja kaks pronksmedalit. (K 23. 08. 67.)

Üldse *said* eestlased seekord kolm hõbe- ja kaks pronksmedalit.

Minevikus *saavutas* Eleanora Dulles endale kurva kuulsuse... (RH 11. 08. 67.)

Minevikus *omandas* Eleanora Dulles kurva kuulsuse.

...ratta pööramisega *saavutas* ta [rott] lambi maksimaalse *heduse*. (SV 1. 09. 67.)

Ratast pöörates *pani* ta lambi maksimaalselt *helendama*.

Tuleb *saavutada*, et võistlejatele oleksid eeskujuks kommunistliku töö lööklased. (RH 17. 08. 67.)

Tuleb *jõuda niikaugele*, et võistlejatele oleksid eeskujuks kommunistliku töö lööklased.

SARNANE. Tähendab: *osaliselt, peaaegu samasugune.* Kõnekeeles tihti, kirjakeeles harvemini tarvitusel *niisuguse, seesuguse, sellise* jt. asemel.

Seega on tugevamate grupi koosseis [jäähokis] *täpipealt sarnane* mulluste MM-võistlustega. (S 5. 02. 68.)

Seega on tugevamate grupi koosseis *täpipealt samasugune* nagu mullustel MM-võistlustel.

SEADUSANDLUS. Tähendab *tegevust seaduste koostamiseks ja väljaandmiseks.* Ekslikult kasutusel *seaduste mõistes.*

Presiidium märkis, et prokuratuuri-, ühiskondliku* korra kaitse ja kohtuorganid rakendavad põhiliselt õigesti kehtivat *seadusandlust* ... (RH 1. 10. 67.)

Kuivõrd* kirjalikus *seadusandluses* puudub sõna «jalgpall» kohta määrang... peab selle küsimuse* lahendamine*, mida jalgpall endast õieti kujutab*, sõltuma faktilisest olukorrast konkreetses* tingimustes*.
(RH 14. 09. 67.)

Presiidium märkis, et prokuratuuri-, avaliku korra kaitse ja kohtuorganid rakendavad kehtivaid *seadusi* põhiliselt õigesti.

Et kirjapandud *seadustes* pole määrangut sõna «jalgpall» kohta, peab probleemi selgitamine, mis jalgpall õieti on, olenema tegelikust olukorrast.

SEADUSPÄRANE. Законный tähendab enamasti põhjendatud, arusaadav, õigustatud, loomulik jne. *Seaduspärane* on sobiv vaste ainult erandjuhul.

Ometi olid ... sügavalt* *seaduspärased* revolutsioonilise kinematograafia esimesed sammud alles nõukogude filmikunsti eellooks. (RH 7. 02. 67.)

Ometi olid revolutsioonilise kinematograafia esimesed sammud enesestmõistetavalt alles nõukogude filmikunsti eellooks.

Et meie jalgratturid hästi esinevad on, seda peab ta *seaduspäraseks*. (Õ 29. 07. 67.)

Et meie jalgratturid hästi esinevad on, seda peab ta *täiesti arusaadavaks* (loomulikuks).

Ja sellised metsikud rassismiavaldused on Lääne-Saksamaal saanud *seaduspäraseks*. (RH 26. 08. 67.)

Ja sellised metsikud rassismiavaldused on Lääne-Saksamaal saanud *igapäevaseks nähtuseks*.

SEERIAVIISILINE. Igandsõna *seeriatoodangu* või *seeriatena tootmise* kohta.

...käesoleval aastal lähevad need [stopperid] *seeriviisilisse tootmisse*. (RH 25. 01. 67.)

Käesoleval aastal lähevad need *seeriatootmisse*.

Esimest kolme mikroraadiot hakatakse *seeriaviisiliselt tootma* käesoleval aastal. (NH 29. 01. 67.)

Esimest kolme mikroraadiot hakatakse *seeriatena tootma* käesoleval aastal.

Materiaalse paremuse realiseerimine * lippude lõppmängus on tülikas... sest vastase lipp tikub *seeriaviisiliselt tulistama*. (S 22. 09. 67.)

Materiaalse paremuse maksmapanek lippude lõppmängus on tülikas, sest lipp tikub *ühtejärge tulistama*.

SIGNAAL. Tarbetu võõrsõna *andme, teate, märkuse, tähelepanu juhtimise* jne. asemel.

Nii näiteks võttis ökonoomika-sektor töötajate *signaalide* põhjal ette põhjaliku kontrollimise rantjalatsite tsehhis (Õ 4. 10. 67.)

Nii näiteks võttis ökonoomika-sektor töötajate *märkuste* alusel ette põhjaliku kontrolli rantjalatsite tsehhis.

Taolisi * *signaale* on saanud ka Rāplast, Kilingi-Nõmmelt ja mujalt. (RH 6. 10. 67.)

Analoogilisi *teateid* on saadud ka Rāplast, Kilingi-Nõmmelt ja mujalt.

SISENEMA. Liiga tihti tarvitusel. Ärgem unustagem väljendeid *sisse astuma, sisse minema (tulema)*.

Keegi noor, hiiglasekasvu neeger *sisenes* kord baari «El Adobe». (NH 8. 09. 67.)

Keegi noor, hiiglasekasvu neeger *läks (astus)* kord «El Adobe» baari.

SISSE TOOMA (VIIMA, VÕTMA). Вносить ~ внести sõnasõnaline tõlge, milles *sisse* on enamasti liigne.

Asudes tööle koondisega, ei hakanud Jakušin *sisse tooma* uusi mängijaid. (S 18. 08. 67.)

Asudes tööle koondisega, ei hakanud Jakušin *sellesse võtma* uusi mängijaid.

Tööd lihtsustab tunduvalt mõistliku *standardiseerimise sisseviimine*... (NH 25. 01. 67.)

Mõistlik *standardiseerimine* lihtsustab tööd tunduvalt.

Selle tulemusena on nüüd mitmete erialade õppeplaanidesse sisse võetud uued ained... (RH 25. 08. 67.)

Selle tulemusena on nüüd mitmete erialade õppeplaanidesse võetud uued ained.

SOORITAMA. Tähendab: *tegema, teostama, korda saatma, täitma* (ÕS). Teistes tähendustes tarvitamine on vale, rääkimata sellest, et *sooritamise*ga tublisti liialdatakse.

Neli maailmarekordit sooritasid Moskva aeroklubi purilendurid. (RH 21. 06. 67.)

Neli maailmarekordit püstitasid Moskva aeroklubi purilendurid.

Tähendab, ainult* ühel maanteel on võimalik 5000 korda alla jääda ja niisama palju kordi pealesõite sooritada. (RH 2. 09. 67.)

Tähendab, ühelainsal maanteel on võimalik 5000 korda alla jääda ja niisama palju kordi *peale sõita*.

Esimese etapi Doverist Prantsusmaale sooritas see... kassapidaja 1961. a. (RH 26. 08. 67.)

Esimese etapi Doverist Prantsusmaale *ujus* see kassapidaja 1961. a.

Spionaaž on nii räpane tegevus, et seda saab sooritada ainult džentelmen. (E 20. 10. 67.)

Spionaaž on nii räpane töö, et sellega võib tegelda ainult džentelmen.

SULGEMA. On tavaks rääkida, *kinnised*, mitte *suletud*.

et koosolekud, istungid jne. on

Esinedes USA esindajatekoja (!) välisasjade komisjoni *suletud* istungil, ütles ta [J. F. Dulles]... (RH 11. 08. 67.)

Esinedes USA Esindajatekoja välisasjade komisjoni *kinnisel* istungil, ütles ta...

USA Kongressi Esindajatekoja välisasjade komitee (!) *suletud* istungil... esitas... C. Gallagher... küsimuse... (E 19. 12. 67.)

USA Kongressi Esindajatekoja välisasjade komisjoni *kinnisel* istungil esitas C. Gallagher küsimuse.

SUUNAMA. Ühes mõttes tähendab lihtsalt *saatma* või *juhtima*. Teiselt poolt kasutusel vene konstruktsiooni направленный на что-либо või против чего-либо toortõlkena. Häda korral võib öelda *sihitud (millelegi)*, parem on aga ka seda vältida ja tõlkida lähtudes konteksti mõttest.

Juhtub seda, et kombain *suunatakse*... pehmele põllule. (RH 31. 08. 67.)

...parim moodus on *suunata tähelepanu* veel lahendamata ülesannetele. (S 8. 02. 67.)

Sealjuures ei katkesta Reini strateegid ühekski päevaks nende tumedate plaanide *elluviimisele suunatud* praktilist tegevust. (NH 2. 03. 67.)

Kui ma eksisin ja Reni pole midagi välja mõelnud, siis *on mu hoolitsus suunatud* tema vastu. (R 18.—24. 09. 67.)

SUUTMA. Mõnikord peenutsemine *võima, oskama* jt. asemel.

Ei olnud sellist lennuaparaati, millega ta poleks *suutnud* õhku tõusta. (Õ 21. 08. 67.)

Keegi «lauaülem» oli ühes asutuses *suutnud* oma alluva *pisarateni viia* *. (E 27. 01. 67.)

Selles [spordibaaside] osas * on võimalused paremad, kui *oleks suudetud pakkuda* Tallinnas või Tartus. (E 20. 08. 67.)

Juhtub sedagi, et kombain *saadetakse* pehmele põllule.

Parim moodus on *juhtida (koon-dada, pühendada)* tähelepanu veel lahendamata ülesannetele.

Sealjuures ei katkesta Reini strateegid ühekski päevaks praktilist *tegevust* nende tumedate plaanide *elluviimiseks*.

Kui ma eksisin ja Reni pole midagi välja mõelnud, siis *teeb mu hoolitsus talle kahju*.

Ei olnud sellist lennuaparaati, millega ta poleks *osanud* õhku tõusta.

Keegi «lauaülem» oli ühes asutuses oma alluva *nutma ajanud*.

Sel alal on võimalused paremad nendest, mida *oleks võidud pakkuda* Tallinnas või Tartus.

SÜGAV. Vahel liialdus asjalikumate *põhjalik, tõhus, korralik, mõjus* asemel.

Kvaliteedi ja töökindluse sektioon... koostas mullu *sügavat analüüsi* sisaldava materjali *... (RH 22. 08. 67.)

Metsa ja maaga seovad soomlast *sügavad traditsioonid* ... (SV 15. 09. 67.)

Kvaliteedi ja töökindluse sektioon koostas mullu *põhjalikku analüüsi* sisaldava aruande.

Metsa ja maaga seovad soomlast *põlised traditsioonid*.

SÜNDIMA. Sõna liialt kergekäeliselt tarvitades võib eksida delikaatsustunde vastu. Vt. ka **sünnitama**.

Nii *sündiski* telestuudiote vaheline kaluriteemaliste telefilmide festival. (T 21.—27. 08. 67.)

On *sündinud* terve rida * tõeliselt * silmapaistvaid filme... (Õ 20. 09. 67.)

9 697 000 *järgusportlast* sündis [IV rühvaste spartakiaadi] ettevalmistustöö käigus *. (NH 26. 07. 67.)

Nii *saigi alguse* telestuudiote vaheline kaluriteemaliste telefilmide festival.

On *tehtud* suur hulk tõesti silmapaistvaid filme.

9 697 000 *sportlast* täitis ettevalmistuste ajal *järgunormi*.

SÜNNITAMA. Piltlikus mõttes tarvitamisel on veidi arhaismi hõngu. Asjalikumad on *tekitama, põhjustama, korda saatma* jne. Vt. ka **sündima**.

Sellepärast on erakordselt * tähtis välja juurida igasugune õiguskorra rikkumine ja kõrvaldada seda *sünnitavad põhjused*. (NH 15. 09. 67.)

Seepärast on eriti tähtis välja juurida igasugune õiguskorra rikkumine ja kõrvaldada *selle põhjused*.

Eraettevõtjad *sünnitasid* teadlikult kaose kinoasjanduses. (RH 7. 02. 67.)

Eraettevõtjad *tekitasid* teadlikult kinoasjanduses kaose.

SÜSTEMAATILINE. Систематический on praktilises keeles tarvitusel ka mõistete *alaline, järjekindel, korduv* jne. tähenduses.

...asjaolu ise, et mustad viibivad *süsteematiselt* «valgel territooriumil», on rasside range eraldamise põhimõtte rikkumine. (RH 17. 09. 67.)

Asjaolu, et mustad viibivad «valgel territooriumil» *alaliselt (pidevalt)*, on juba ise rasside eraldamise põhimõtte rikkumine.

Tänavu suvel hakati Otepää linnas *süsteematiselt* nägema Tartu jõmpsikaid. (E 25. 07. 67.)

Tänavu suvel hakati Otepää linnas *alatihti* nägema Tartu jõmpsikaid.

TANKER. *Tanklaeva, -lennuki* jne. venekeelse vaste transliteratsioon.

Tanker võib arendada* kiirust 16 sõlme tunnis. (H 7, 67.)

Tanklaev võib sõita 16-sõlmelise tunnikiirusega.

TAOLINE. Põhitähendus: *millegi sarnane*. On tõusnud peaaegu ainuvalitsevaks oma sünonüümide *niisugune, seesugune, selline, säärane, säherdune* jt. kõrval. (Vt. KK 1962, lk. 409 ja KK 1966, lk. 153.)

Ja kui kaua *taoline* olukord koolide spordibaasides kestab...? (S 30. 08. 67.)

Ja kui kaua *säärane* olukord koolide spordibaasides kestab?

USA ei ole *taolise* nõupidamise vastu. (RH 21. 02. 67.)

USA ei ole *niisuguse* nõupidamise vastu.

Oleks vähe öelda, et ma *taolist* asja kuuldes imestunud olin. (RH 5. 02. 67.)

Oleks vähe öelda, et ma *sellist* asja kuuldes imestunud olin.

TASE. Tähendab: *tasapind, nivoo* (ÕS). Уровень pole alati tase, vaid ka (*mingi nähtuse, ilmingu*) *vaim, laad jne.* (heanaaberlike suhete *vaimus* mitte *tasemel!*). Vahel peab *tasemest* hoiduma kahe-mõttelisuste vältimiseks.

Terve õhtu* kulges* viisakate *kummarduste ja vargsete vest-luste tasemel.* (E 2. 11. 67.)

Terve koosviibimine möödus vii-sakate *kummardustega* ning vargsete *vestluste vaimus.*

Teemantide kaevandamine toi-mub* küllaltki *kõrgel tasemel.* (AR 94.)

Teemantide kaevandamise *teh-niline tase* on küllalt *kõrge.*

TEATAMA. Сообщить~сообщать tähendab ka *ütleva ja rää-kima.* Selle unustamine on mõnelegi tõlkijale komistuskiviks saanud.

«Meil on palju isikuid, kes elavad siin pikka aega,» *teatab* [intervjueeritav] Adolf Mates... (RH 27. 01. 67.)

«Meil on palju isikuid, kes on siin elanud pikka aega,» *ütleb* Adolf Mates.

Volodja jooksis lõhutud joon-lauaga õe juurde ja *teatas* äpardusest. (P 8, 67.)

Volodja võttis lõhutud joonlaua, jooksis õe juurde ja *rääkis ära*, et juhtus äpardus.

TEEL. Stiili mitmekesistamiseks omal kohal, kui aitab vältida mitme samas käändes sõna lähestikku esinemist. Mujal liialdus. Vt. ka *abil, alal, juures.* (Vt. JA 92 jj.)

Samuti eemaldatakse hommikul vatitampoon ja *hävitatakse põ-letamise või käimlasse heitmise teel.* (NN 9, 67.)

Samuti eemaldatakse hommikul vatitampoon ja *põletatakse ära või heidetakse käimlasse.*

Hoolikalt vaadeldakse ja proovitakse *katsumise teel* pealse kvaliteeti ja olukorda. (JÜ 167.)

Pealset vaadeldakse, selle kvaliteeti ja seisukorda proovitakse *katsudes.*

Jalatsite alusnahad töödeldakse kas *rasvparkimise teel* või kombineeritult... (JÜ 55.)

Jalatsite alusnahku töödeldakse *rasvparkimisega* või kombineeritult.

Pääsesin noorte kunstisõprade käest ainult * *sel teel*, et neil lõppes vahetund... (EO 56.)

Pääsesin noorte kunstisõprade käest vaid *seetõttu*, et neil lõppes vahetund.

... keldriuksed olid *avatud gaasikeevituse (!) teel*. (E 21. 11. 67.)

Keldriuksed olid *gaasileegiga lahti lõigatud*.

TEENIMA. Eesti keelele pole omane rääkida *abstraktsete nähtuste, mõistete jne. teenimisest*.

On teaduslikke töid, mis *teenivad käsiraamatutena*... (SV 23. 06. 67.)

On teaduslikke töid, mida *kasutatakse käsiraamatutena*.

Meenutagem, et Capablanca elegantne korrektsus *teenis* imetlust... (Õ 2. 11. 67.)

Meenutagem, et Capablanca elegantne korrektsus *vääris* (pälvis) imetlust.

Teravalt * väljenduslik *teostus* [graafikas] *teenib avarat mõtet*... (Õ 23. 09. 67.)

Väljendusrikas *teostus aitab edasi anda suuri mõtteid* (suurt sisu).

TEENISTUJA. VM toob *служащий* ainsa vastena *teenistuja*. Teine, vähemalt niisama tähtis vaste on *ametnik*.

Vilunud *teenistuja* tähelepanu köitsid paberid ja kirjandus. (AR 76.)

Vilunud *ametniku* tähelepanu köitsid paberid ja kirjandus (raamatud).

Kell 17 laseb valges kitlis *teenistuja* suure grupi sisse. (RH 27. 01. 67.)

Kell 17 laseb valges kitlis *ametnik* suure rühma sisse.

TEHNIKA. Tüütuseni pruukimisel *masina* (*masinate*), *seadme* (*seadmete*), *aparaadi* (*aparaatide*) jne. asemel. Vt. ka **masin**. (Vt. KK 1967, lk. 564).

Peale mitmesuguse *arvutustehnika* asub seal ka fototelegraaf. (K 9. 08. 67.)

Peale mitmesuguste *arvutite (arvemasinate, arvutustehniliste seadmete)* asub seal ka fototelegraaf.

Tehnikat soetati vähe, seetõttu on põhu ja heina kuhjapanek ning laadimistööd mehhaniseerimata. (RH 18. 08. 67.)

Masinaid soetati vähe, seetõttu on põhu ja heina kuhjapanek ning laadimistööd mehhaniseerimata.

... kõige ratsionaalsemaks teeks on *uue tehnika* edasine rakendamine... (RH 19. 08. 67.)

Kõige ratsionaalsemaks teeks on *tehniliste uuenduste* edasine rakendamine.

... on loomisel * veel üks liik *infrapunase tehnikaga* (!) varustatud * luuresatelliite... (RH 1. 11. 67.)

On konstrueerimisel veel üks liik luuresatelliite, millel on *infrapunaste kiirtega töötavad seadmed*.

TEKKIMA. Tähendab: *iseeneslikult sügenema*. Seepärast ei saa rääkida hoonete, ehitiste, näitlejate jne. *tekkimisest*, vaid olenevalt mõttest: *ehitamisest, rajamisest, tulemisest* jne.

1958. a. *tekkis* Tokiosse Eiffeli torni koopia. (E 22. 10. 67.)

1958. a. *ehitati* Tokiosse Eiffeli torni koopia.

Varsti *tekkis* Pelindabasse Johannesburgi lähedal tuuma-seade. (RH 24. 09. 67.)

Varsti *rajati* Pelindabasse Johannesburgi lähedal tuuma-seade.

Üks üliõpilane... konstateeris... et truppi *on tekkinud* palju huvitavaid keskmise põlve näitlejaid. (SV 27. 10. 67.)

Üks üliõpilane konstateeris, et truppi *on tulnud (astunud)* palju huvitavaid keskmise põlve näitlejaid.

TEOSTAMA. Tähendab: *teoks tegema*. Kümnet kanti sarjatud, aga visa hingega nuginõna. Eriti halb on töö *teostamine* (töö on juba niigi tegu).

Nn. «raudse kolmnurga» territooriumile... teostas taktikaline lennuvägi üle kolme tuhande väljalennu. (RH 3. 02. 67.)

...sanitaar-epidemioloogiajamaad teostavad ettevõtetes sanitaarseid kontrolli, et kindlustada * vajalikud sanitaar-hügieenilised töötingimused. (OJVTÜA 20.)

TERAV. Moesõna. Острый on ka äge, tubli, palju, oluline jne.

Nagu igal teisel tööalal, tunti ka koolides... direktoritest-organisatoritest teravat puudust. (RH 18. 02. 67.)

Viimaste aastate filmid «Horisont» ja «Õnnepäev» kutsusid... esile teravad vaidlused. (RH 15. 08. 67.)

Nimetatud filmidest kõige teravamaks võiks pidada Itaalia teost «Julm silm». (NH 26. 07. 67.)

TINGIMUS. Stampsõna. Условие on ka eeldus, olu(d), asjaolu(d), olukord, seisukord, nõue jne.

Linna ja maa vaheliste oluliste erinevuste kaotamise tähtsaks tingimuseks on põllumajandusliku töö muutmine tööstustöö eriliigiks. (RH 17. 02. 67.)

Missugustes tingimustes tuli klubil sageli töötada, seda näitab järgmine episood. (NH 21. 02. 67.)

Nn. «raudse kolmnurga» territooriumile tegi taktikaline lennuvägi üle kolme tuhande väljalennu.

Sanitaar- ja epidemioloogiajamaad kontrollivad ettevõtete sanitaarseid olukorda, et tagada vajalikud sanitaarsed ja hügieenilised töötingimused.

Nagu igal teisel tööalal, tunti ka koolides organiseerimisvõimelistest direktoritest suurt puudust.

Viimaste aastate filmid «Horisont» ja «Õnnepäev» tekitasid (põhjustasid) ägedaid vaidlusi.

Nimetatud filmidest võiks kõige käredamaks pidada Itaalia teost «Julm silm».

Linna ja maa vaheliste oluliste erinevuste kaotamise tähtsaks eelduseks on põllutöö muutmine tööstustöö eriliigiks.

Missugustes oludes tuli klubil sageli töötada, seda näitab järgmine episood.

Esineb * ju lapsi, kelle jõudlus (!) on ... klassikollektiivi tingimustes üsnagi keskpärane. (RH 9. 02. 67.)

On ju lapsi, kes jõuavad klassikollektiivi hulgas üsnagi keskpäraselt edasi.

Antud * tingimustes ületab risttee teisena autobuss... (R 7.— 13. 08. 67.)

Selles situatsioonis ületab risttee teisena autobuss.

TOIMUMA. Liigleviku tõttu saanud parasiitsõnaks, eriti sobimatu konstruktsioonis *toimub* + tegevusnimi.

Naha juurdelõikus pealsedetailideks toimub kahte moodi... (JÜ 83.)

Nahka lõigatakse pealsedetailideks juurde kahte moodi.

...trammides toimub väljumine esimese ja tagumise ukse kaudu. (RH 21. 06. 67.)

Trammidest väljutakse esimese ja tagumise ukse kaudu.

Suvel toimub naaskelsabamunade kandumine toiduainetele veel kärbeste vahendusel. (NN 9, 67.)

Suvel kannavad naaskelsabamune toiduainetele veel kärbsed.

Uues fotoaparaadis toimub filmi transport ja keskkatiku vinnastamine kangi abil*. (NH 29. 01. 67.)

Uues fotoaparaadis keeratakse film ette ja vinnastatakse keskkatik kangiga.

TRANSPORT. Põhitähendus: *veomajandus, kaupade kättetoimetamine.* Ekslikult tarvitusel *sõiduki(te), veoki(te), s. o. transpordivahendite* ja isegi *liikluse* tähenduses. Vene keeles kasutusel ka *saadetise* tähenduses.

Algas selle *transpordiliigi* [jalgrataste] pooldajate tormiline kasv* (!)... (RH 17. 08. 67.)

Algas nende *sõidukite* pooldajate arvu tormiline suurenemine.

Peatuvad masinad*, seisab transport, hollandlased langetavad pea... (RH 23. 08. 67.)

Peatuvad autod, jääb seisma liiklus, hollandlased langetavad pea.

Viimastel aastatel on märgatavalt suurenenud ka eksport- ja importkaupade vedu vabariigi * meretranspordi poolt *. (RH 20. 10. 67.)

Viimastel aastatel on meie vabariigis märgatavalt suurenenud ka eksport- ja importkaupade vedu *mereteitsi (meritsi)*.

TRAUMEERIMA. Vene травмировать eeskujul tuletatud pseudo-võõrsõna. Tarvitusel *traumat tekitama, vigastama, rikkuma* mõistes. *Traumeeriv* on mõnikord omandanud tähenduse *traumaatiline*.

Kuidas siis — panna «kaks»? Aga kas see *ei traumeeri* õpilast... (NÕ 23. 09. 67.)

Kuidas siis — panna «kaks»? Kas see *ei tekita* häireid õpilase psüühikas? (Kas see *ei riku* õpilase psüühilist tasakaalu?)

Ilmne on eksamite *traumeeriv* mõju üliõpilaste vaimsele ter- visele. (NH 24. 03. 68.)

Ilmne on eksamite *traumaatiline* mõju üliõpilaste vaimsele ter- visele.

TUTVUSTAMA. *Tutvustada* saab kedagi või midagi kellelegi, mitte kellega.

Eesti NSV Ülemnõukogu delegatsiooni liikmeid *tutvustati* ka Vilniuse ja Šiauliai linnaga ning tema *uusehitustega* ... (RH 1. 08. 67.)

Eesti NSV Ülemnõukogu delegatsiooni liikmeile *tutvustati* ka Vilniust ja Šiauliaid ning nende linnade *uusehitusi*.

...1942. a. juulikuul algul... *tutvustati* neid [diversante] esimeste *inimtorpeedodega*. (E 20. 10. 67.)

1942. a. juulikuul algul *tutvustati* neile esimesi *inimtorpeedosid*.

TÕELINE. Nii levinud, et tema sünonüümid *lausa, päris, ehtne, õige, täitsa* jt. on keelest väljatõrjumise ohus.

Kliiniku mugav hall *muutub* * tõeliseks *võitlusväljaks*... (RH 24. 09. 67.)

Kliiniku mugavast hallist *saab* *lausa võitlusväli*.

Peab olema andekas kunstnik, et... luua filmid, mis on vaatajatele *tõeliselt elamuseks*. (NH 22. 09. 67.)

Lääne-Saksamaa Rahvusdemokraatliku Partei võit... on Euroopa avalikkuse *tõeliselt ärevile ajanud*. (K 8. 02. 67.)

Kuid näha Colosseumi ning Foorumi varemeid *tõeliselt*... saab alles siis, kui kõike on nähtud omaenda silmaga. (AR 11.)

TÕSINE. Vene-eesti sõnaraamatutes *серьезный* ainus vaste. Võiks lisada *olulise, tähtsa, ränga* jne.

Sel puhul on aga heinapallide ülemäärase tiheduse probleem veelgi *tõsisem*... (RH 13. 08. 67.)

...ta on *tõsiselt* uurinud vaataja nõudmisi... (SV 23. 06. 67.)

Hoonetele tekitati *tõsist* kahju. (RH 31. 07. 67.)

TÕSTMA. Selle sõnaga liialdatakse *parandama, süvendama, eden-dama, kiirendama, täiendama, suurendama* jt. kahjuks.

Randi serva *välimuse tõstmiseks* kantakse poleervaha vastava * masinaga sulas olekus randid (!) servale. (JÜ 160.)

Ka aitab asutuste sisemiste keskjaamade likvideerimine * tunduvalt *tõsta* side *kvaliteeti*. (Õ 29. 08. 67.)

Peab olema andekas kunstnik, et luua filme, mis saavad vaatajatele *suureks elamuseks*.

Lääne-Saksamaa Rahvusdemokraatliku Partei võit on Euroopa avalikkuse *päris ärevile ajanud*.

Kuid Colosseumi ning Foorumi varemeist saab *õige* mulje alles siis, kui kõike on nähtud omaenda silmaga.

Sel puhul on aga heinapallide ülemäärase tiheduse probleem veelgi *olulisem*.

Ta on *põhjalikult* uurinud vaatajate (publiku) nõudmisi.

Hoonetele tekitati *ränka* kahju.

Randi serva *välimuse parandamiseks* kantakse sellele masinaga sula poleervaha.

Ka aitab asutuste sisekeskjaamade kaotamine tunduvalt *parandada* side *kvaliteeti*.

See [temperamentide erinevus] võib küll filmi *emotsionaalset skaalat* (?) tõsta... (NH 20. 08. 67.)

Mesilased tolmeldavad taimi, aitavad *saaki tõsta*. (E 4. 10. 67.)

TÄIENDAV. Rohke esinemusega liigsõna. Vahel asendatav liit-sõnaga, mille esikomponent on *lisa-*.

Seoses toodangu tunduva kasvuga * vajame lähematel aastatel *täiendavalt juurde* kuni 500 töötajat. (Õ 1. 09. 67.)

...veetase Miln-Edwardi (!) sügaviku kohal tõusis *täiendavalt veel* 600 jalga. (NH 21. 09. 67.)

Täiendavaid raskusi esineb * ka ekspordiks mineva toodangu realiseerimisel *. (RH 20. 06. 67.)

TÄIUSLIK. Tähendab: *ideaalne*. *Täielik* on *kõikehõlmav*. Neid mõisteid ei tohiks segi ajada.

Nende [Balzaci] kirjade esimene *täiuslik* väljaanne sisaldab... dokumente alates aastast 1848. (SV 20. 01. 67.)

Jutustus kullajahist oleks üsnagi *ebatäiuslik*, kui me ei räägiks piraatide aaretest. (NH 6. 08. 67.)

TÄNU. Tänu avaldatakse heateo, mitte pahateo eest. Seepärast — ettevaatust!

See võib küll filmi *emotsionaalset mõju suurendada*...

Mesilased tolmeldavad taimi, aitavad *saaki suurendada*.

Toodangu tunduva suurenemise tõttu vajame lähematel aastatel *juurde* kuni 500 töötajat.

Veetase Milne-Edwardsi sügaviku kohal tõusis *veel* 600 jalga.

Lisaraskusi on ka eksporditoodangu müümisega.

Nende kirjade esimene *täielik* väljaanne sisaldab dokumente alates aastast 1848.

Jutustus kullajahist oleks üsnagi *ebatäielik*, kui me ei räägiks piraatide aaretest.

Kõik need pettused noorukite palga arvestamisel on teoks saanud *tänu* raamatupidamise *ükskõiksusele*. (NH 27. 09. 67.)

Kõik need pettused noorukite palga arvestamisel on teoks saanud raamatupidamisosakonna (raamatupidajate) *ükskõiksuse tõttu*.

Tänu sellele *ebatäpsusele* saabus väljastpoolt Tallinna osavõtusoo-ve veel 12 võistkonnalt. (S 8. 12. 67.)

Selle *ebatäpsuse pärast* saabus väljastpoolt Tallinna osavõtu- soove veel 12 võistkonnalt.

TÜÜP. Põhitähendus: *algkuju, põhivorm; teatavat liiki või sugu esindav eksemplar* (VL). Tihti ülearune, oskamatu tarvitamine viib vahel eksitussegi.

Okupeeritud Nõukogude Eestis oli tolleks ajaks jäänud ainult *TODT-tüüpi koonduslaager* Kloogal... (NH 15. 09. 67.)

Okupeeritud Nõukogude Eestis oli tolleks ajaks alles jäänud ainult *Todti organisatsiooni koonduslaager* Kloogal.

Marais-tüübi avastas Jean Cocteau. (E 17. 09. 67.)

Marais' kui tüübi avastas Jean Cocteau.

Kokkuviimiseks on ühel tehiskaaslasel *aktiivset tüüpi* kinnitussõlm — varras — ja teisel *passiivset tüüpi* kinnitussõlm — haardekoonus. (RH 2. 11. 67.)

Kokkuviimiseks on ühel tehiskaaslasel *aktiivne* kinnitussõlm — varras — ja teisel *passiivne* kinnitussõlm — haardekoonus.

ULATUMA. Täheandab: *küündima* (ÕS). Koos arvsuurustega tavali- selt ülearune.

...seenekübara läbimõõt *ulatus* üle 30 sentimeetri. (RH 2. 09. 67.)

Seenekübara läbimõõt *oli* üle 30 sentimeetri.

Tema [laeva] veeväljasurve *ulatus* 209 000 tonnini... (H 7, 67.)

Tema veeväljasurve *on* 209 000 tonni.

... Lagose võõrastemaja toapõisi
töönädal *ulatub* ligi kaheksa-
kümnele tunnile... (AR 35.)

Lagose võõrastemaja toapõisi
töönädal *on* ligi kaheksaküm-
mend tundi pikk.

ULATUSES. В объёме tuleb tihtipeale tõlkimata jätta. Eestikeel-
setes originaaltekstideski sagedane liigsõna.

Tass... kohvi sisaldab *pooles*
ulatuses vedelikku ja teise poole
kohvipaksu... (NH 16. 09. 67.)

Tassis on *pool* vedelikku ja pool
kohvipaksu.

Oma puhkekodus... on kauban-
dusvalitsuse rahvas *töötanud*
1900 tunni ulatuses. (E 30. 08.
67.)

Oma puhkekodus on kaubandus-
valitsuse rahvas *töötanud 1900*
tundi.

8 kuuga on siin [«Vanemuise»
ehitusel] ehitus- ja montaažitöid
tehtud ainult* *284 tuh. rbl. ula-*
tuses. (E 21. 09. 67.)

Kaheksa kuuga on siin ehitus-
ja montaažitöid tehtud kõigest
284 000 rbl. eest.

UNIKAALNE. Võõrsõnaga liialdamine omakeelse ja arusaadavama
ainulaadse asemel.

Unikaalse õppeasutuse direkto-
riks on professor Takeja Fusimi.
(E 21. 09. 67.)

Ainulaadse õppeasutuse direktor
on professor Takeja Fusimi.

Pank on City, selle *unikaalse*
linna linnas ja, kui soovite, riig-
gi riigis kehastus. (AR 7.)

Cityt, seda *ainulaadset* linna lin-
nas, ja kui soovite, riiki riigis,
kehastab pank.

VABARIIK. Tarvitusel kõigi liiduvabariikide sünonüümina. Ent
just see universaalsus teeb sõna sisu ähmaseks. Tsiteerimisel peab
arusaamatuste ärahoidmiseks alati lisama, missuguse liiduvabarii-
giga on tegemist. Kui on juttu Eesti NSV-st, võiks öelda *meie vaba-*
riik, teiste kohta *see vabariik* või mõne muu täiendiga.

Vabariigi sportlased püstitasid Moskvast 3 maailma-, 3 Euroopa, 3 NSV Liidu ja 32 *vabariigi rekordit*. (S 6. 10. 67.)

Praegu pole *vabariigis* ainsatki... noortekollektiivi, kes ei täidaks konkreetseid* kohustusi... (NH 28. 09. 67.)

Nõukogude võimu ajal on *vabariigis* püstitatud üle kolmesaja... ettevõtte (RH 11. 09. 67.)

VAHENDID. Üks *raha* sünonüüm, millega ei maksaks liialdada.

[Pompeii]... restaureerimiseks ei ole küllaldaselt *vahendeid*. (NH 12. 09. 67.)

Premeerimisvahendid tulevad materiaalse ergutamise fondist. (Õ 19. 08. 67.)

VAHETULT. Ülearune igal pool, kus vahetu järgnevus või toimumine on endastmõistetav; vale seal, kus sündmusi eraldab teineteisest mõningane vaheaeg.

Vabrikus on moodustatud 19 kvaliteedikomisjoni, kes kontrollivad toodangut *vahetult tseh-hides ja laos*... (RH 21. 02. 67.)

...spartakiaadile järgnes *vahe-tult* ka kaotus maavõistlusel Soomega. (S 11. 10. 67.)

VAJALIK. Tihtilugu aetakse omadussõna *vajalik* segi määrsõnaga (*on*) *vaja*. Vahel ka liigsõna. (Vt. KK 1964, lk. 21.)

Meie vabariigi sportlased püstitasid Moskvast 3 maailma-, 3 Euroopa, 3 Nõukogude Liidu ja 32 *Eesti NSV rekordit*.

Praegu pole *Valgevenemaal* ainsatki noortekollektiivi, kes ei täidaks võetud kohustusi.

Nõukogude võimu ajal on *Tadžiki NSV-s* püstitatud üle kolmesaja ettevõtte.

Restaureerimiseks ei ole küllalt *raha*.

Preemiaraha tuleb materiaalse ergutamise fondist.

Vabrikus on moodustatud 19 kvaliteedikomisjoni, kes kontrollivad toodangut *tseh-hides ja laos*.

Spartakiaadile järgnes *varsti* kaotus ka maavõistlusel Soomega.

Seepärast on vajalik... meie vabariigi õpetajaskonda avaldatud mõtetega tutvustada*. (NÕ 23. 12. 67.)

Seepärast on vaja avaldatud mõtteid tutvustada meie vabariigi õpetajaskonnale.

...ta kasutab samalaadseid reaktsioone kõikjal, kus on vajalik saada ühesuguseid tulemusi. (NH 21. 01. 67.)

Ta kasutab samalaadseid reaktsioone kõikjal, kus on vaja saada ühesuguseid tulemusi.

VARASTAMA. Tavapäraselt räägitakse eesti keeles inimeste röövimisest (pruudi, lapse röövimine), mitte kunagi *varastamisest*.

...pärist seda, kui patrioodid olid *ära varastanud* föderatsiooni kõrgema nõukogu esimehe, andsid lahkumisavalduse sisse rahandus- ja tsiviillennuväeminister. (Õ 6. 09. 67.)

Pärast seda, kui patrioodid olid röövinud föderatsiooni kõrgema nõukogu esimehe, andsid lahkumisavalduse sisse rahandus- ja tsiviillennuväeminister.

Ega muidu poleks Lõuna-Korea salaluure *varastanud* SFV-st vähemalt 17 seal õppivat Lõuna-Korea kodanikku... (NH 7. 09. 67.)

Ega muidu poleks Lõuna-Korea salaluure röövinud SFV-st vähemalt 17 seal õppinud Lõuna-Korea kodanikku.

VARUSTAMA. Tähendab: *midagi kellegi või millegi tarbeks mu-retsema*. Sageli parasiitsõna.

Torni peale on monteeritud kahevõlliline *segisti*, mis on varustatud *aurusoojendusega*. (ET 3, 67.)

Torni peale on monteeritud kahevõlliline *aurusoojendusega segisti*.

Sel puhul võib kambril *varustada* väikese *klaasaknaga*... (Õ 7. 02. 67.)

Sel puhul võib kambrile *teha* väikese *klaasakna*.

Enamik rakke on *varustamata silmale* nähtamatud... (NÕ 23. 09. 67.)

Enamik rakke on *paljale silmale* nähtamatud.

VASTAV. Kantseleikeele kõlkssõna, mida tohiks tarvitada ainult äärmise häda sunnil.

Vabariigi * valitsus rakendas möödunud aastal *vastavaid abinõusid*, et kiirendada Rakvere linna gasifitseerimist. (RH 4. 10. 67.)

Kui võistlusele ei saabu *vastava tasemega* töid, on žüriil õigus jätta mõni auhind välja andmata... (NH 21. 09. 67.)

VASTUTUSRIKAS. Tähendab: *suurt vastutustunnet nõudev*. Seega on õige rääkida *vastutusrikkast* ülesandest või tööst. Muudel juhtudel on õigem öelda: *tähtis, oluline* jne.

Tald on üks *vastutusrikkamaid alusdetaille*... (JÜ 48.)

Elektromehaaniliste mänguasjade *üheks vastutusrikkamaks sõlmeks* on mikroelektrimootorid. (RH 29. 11. 67.)

VEEL. Еще tähendab nii *veel* kui ka *juba*. Tõlgetes on tendentse esimese tähendusega õigustamatult liialdada.

Järgmisel FINA istungil kavatses ta toetada... šveitslaste ettepanekut viia esimesed MM-võistlused läbi * *veel 1971. aastal* Genfis. (S 27. 09. 67.)

VIIMA (millenigi või millelegi). Vene keelest sõnasõnalise tõlkimise tagajärjel tekkinud keelend, millel korrektset kirjapruugis ei tohiks kohta olla.

Meie vabariigi valitsus rakendas möödunud aastal *abinõusid* Rakvere linna gasifitseerimise kiirendamiseks.

Kui võistlusele ei saabu *nõuete kohase tasemega* töid, on žüriil õigus jätta mõni auhind välja andmata.

Tald on üks *tähtsamaid alusdetaille*.

Elektromehaaniliste mänguasjade üks *olulisemaid sõlmi* on mikroelektrimootorid.

Järgmisel FINA istungil kavatses ta toetada šveitslaste ettepanekut korraldada esimesed MM-võistlused *juba 1971. aastal* Genfis.

Kuid keegi ei kujuta veel ette, et see [neutroni avastamine] viib aatomipommini. (NH 19. 09. 67.)

Dublantohvitseride ja asendusametrnike olemasolu * viib Kreekale antava Ameerika abi veelgi ulatuslikumale kasutamisele... (RH 15. 09. 67.)

...sidevahendite alahindamine on mõnikord viinud nende tööloikude [organiseerimise ja juhtimise] ületsentraliseerimiseni. (ATM 2, 67.)

VÕIMSUS(ED). Vene keelest sõnasõnalise tõlkimise mõjul kasutusel tootmisvõime, väljalaskevõime, seadmete jne. tähenduses.

Ehitustööde Mehhaniseerimise Trust peab oma võimsusi Tallinna koondama. (Õ 25. 09. 67.)

On ju meil piiratud nii ehitusorganisatsioonide võimsused kui ka lisatööjõu saamise allikad. (RH 15. 09. 67.)

VÕITLEMA. Hüva sõna õiges kohas. Teda ei maksaks aga pisaasjade pärast ära labastada. Vt. ka **võitlus**.

Võitleme selle eest, et iga nurm, iga viljaliik annaks rohkem... (RH 5. 09. 67.)

Jaapani arstid soovivad liikumise vähesuse vastu võidelda sellega, et iga päev käia jala vähemalt 10 000 sammu. (RH 6. 08. 67.)

Kuid keegi ei kujuta veel ette, et selle tagajärjeks on aatomipommi leiutamine.

Dublantohvitserid ja asendusametnikud põhjustavad Kreekale antava Ameerika abi veelgi ulatuslikumat kasutamist.

Sidevahendite alahindamine on mõnikord põhjustanud nende tööloikude ületsentraliseerimist.

Ehitustööde Mehhaniseerimise Trust peab oma seadmeid ja töölisi Tallinna koondama.

On ju meil piiratud nii ehitusorganisatsioonide tootmisvõime kui ka lisatööjõu saamise allikad.

Tehkem nii, et iga nurm, iga viljaliik annaks rohkem.

Jaapani arstid soovivad liikumisvaegusest ülesaamiseks iga päev käia jala vähemalt 10 000 sammu.

V. rajooni K. sovhoosi kogu kollektiiv võitleb praegu vilja kiire ja kadudeta koristamise eest. (RH 29. 08. 67.)

Ja ujumisaktiiv hakkas energiliselt võitlema uute ujulate ehitamise eest. (S 4. 12. 67.)

VÕITLUS. Vt. võitlema.

Võitlus meie kehakultuuriliikumise veelgi hoogsama edasiminekku eest aga jätkub. (RH 12. 08. 67.)

85% operatsiooniajast kulub võitluseks verejooksuga... (Õ 17. 08. 67.)

VÄLJA SELGITAMA. Levinud stampkeelend väljaurimise, selgitamise, selgekstegemise, klaarimise jne. asemel.

Enne mullatööde alustamist tuleb välja selgitada, kas neis kohtades ei ole mingisuguseid juhtmeid või torustikke... (OJVTÜA 133.)

Ülejäänud kangelaste nimed on veel välja selgitamata. (Õ 5. 09. 67.)

VÄLJASTAMA. Tähendab küll

Tehase kollektiiv loodab, et praegu ettevõttes väljastatavad ekskavaatorid ETTs-192 on kõnealustest täiuslikumad... (RH 5. 09. 67.)

V. rajooni K. sovhoosi kollektiiv teeb praegu kõik selleks, et koristada vili kiiresti ja kadudeta.

Ja ujujate aktiiv hakkas energiliselt taotlema uute ujulate ehitamist.

Töö meie kehakultuuriliikumise edasiseks hoogustamiseks aga jätkub.

85% operatsiooniajast kulub verejooksu tõkestamiseks.

Enne mullatööde alustamist tuleb selgeks teha, kas neis kohtades ei ole juhtmeid või torustikke.

Ülejäänud kangelaste nimed on veel välja uurimata.

välja andma, mitte aga välja

Tehase kollektiiv loodab, et praegu ettevõttes väljalastavad ekskavaatorid ETTs-192 on kõnealustest täiuslikumad.

Meie maa raadiotehased väljastavad iga päev miljoneid televiisoreid ... (T 27. 11.—3. 12. 67.)

Meie maa raadiotehased toodavad iga päev miljoneid televiisoreid.

ÕHTU. Вечер pole mitte ainult ööpäeva osa, vaid ka (õhtune) koosviibimine, pidu, tantsuõhtu jne.

Muide, vahel siiski juhtub, et peakorpus hakkab tuledes hiilgama ... See on siis, kui toimuvad * ametlikud vastuvõtted ja mitteametlikud õhtud. (E 2. 11. 67.)

Muide, vahel siiski juhtub, et peakorpus hakkab tuledes hiilgama. See on siis, kui korraldatakse ametlikke vastuvõtte ja mitteametlikke koosviibimisi.

ÕIGUSTAMA. Tähendab: õigustust otsima, vabandama (varas õigustab end kohtuniku ees); (kellelegi) õigust andma, oma kaitse alla võtma (imperialistid õigustavad segregatsioonipoliitikat). Tõlgetes ja nende mõjul originaalideski on sellele sõnale omistatud ka tähendus: õigustust leidma. Viimasel juhul on enamasti parem õigustatud olema.

Üks töökoda õigustaks end majanduslikult ja sobiks paremini ka elanikele. (RH 3. 09. 67.)

Üks töökoda oleks majanduslikult õigustatud ja sobiks paremini ka elanikele.

Ennast õigustanud abonementide süsteem hargnes (?) peale Tallinna veel Tartu, Pärnu ... jt. koolidesse. (RH 16. 08. 67.)

Igati õigustatud abonementide süsteem levis peale Tallinna veel Tartu, Pärnu jt. koolidesse.

Sprindikuningas Omar Phakadze õigustas oma tiitlit trekisõidus. (NH 1. 08. 67.)

Sprindikuningas Omar Phakadze näitas, et ta on oma tiitli trekisõidus ära teeninud.

Paraku ei õigusta hooaja jooksul kogutud 26 punkti ... ka tänava viimasest kohast enamat. (S 20. 10. 67.)

Paraku ei anna hooaja jooksul kogutud 26 punkti ka tänava õigust enamale kui viimasele kohale.

ÖNNESTUMA. Tähendab: *korda minema* (ÖS). Kinos- või näituselkäik ei eelda kordaminekut või raskuste ületamist.

Oletame, et *teil ei õnnestunud vaadata filmi*, mida näidati paar päeva tagasi televisioonis. (T 4.—10. 09. 67.)

Need, *kel õnnestus viibida vabariiklikul õpilastööde näitusel Tallinnas, mäletavad laste ilusaid graafilisi lehti...* (NH 25. 08. 67.)

Oletame, et *te ei näinud filmi*, mida näidati paar päeva tagasi televisioonis.

Need, *kes on käinud vabariiklikul õpilastööde näitusel Tallinnas, mäletavad laste ilusaid graafilisi lehti.*

AHVARDAMA. Угрожать tähendab ka *ohustama*, не угрожать mitte kartma jne. Vene-eesti sõnaraamatud neid vasteid ei too.

Tähtis koht... on... teesil, et *leping ahvardavat Lääne-Saksamaa tööstuslikku arengut...* (RH 21. 02. 67.)

Tähtis koht on teesil, et *leping ohustavat Lääne-Saksamaa tööstuslikku arengut.*

[Plastmassist] *Ajalehte «Voix l'Homme Grenouille»... ei ahvarda rebenemisoht...* (RH 20. 08. 67.)

Ajaleht *«Voix de l'Homme Grenouille» ei karda rebenemist.*

ÄRA LANGEMA. Отпадать ~ отпасть ei tähenda sugugi mitte ainult *ära langema*, vaid ka *kaduma*, mitte *olema* (põhjust, vajadust) jne.

Hungveipingide ilmumisega *langes vajadus komsomoli järele Mao Ze-dongi grupi arvates ära.* (NH 28. 07. 67.)

Pärast hungveipingide ilmumist *polnud Mao Ze-dongi poolehoidjate arvates komsomoli enam vaja.*

Kirjaniku eluajal võis olla piduriks autori soov töid põhjalikult redigeerida. Nüüd aga langeb see asjaolu ära. (E 17. 09. 67.)

Kirjaniku eluajal võis olla piduriks autori soov töid põhjalikult redigeerida. Nüüd seda põhjust enam pole.

... üleskutse ajakirjanikele teatmikku mitte uskuda langeb ära. (SV 27. 10. 67.)

Üleskutse ajakirjanikele teatmikku mitte uskuda on alusetu.

Oletus, et Arnold võis näha hõljuvaid lumehelbeid, langes ära juba seetõttu, et juunikuus ei esine* selles piirkonnas lund. (E 20. 12. 67.)

Oletus, et Arnold võis näha hõljuvaid lumehelbeid, jäi kõrvale juba seetõttu, et juunikuus selles piirkonnas lund ei saja.

ÜHISKONDLIK. Ei ole alati sobiv tõlkevaste sõnale общественный. Mõningaid korrektiive: *ühiskondlikus korras tehtud töö on vaba- tahtlik töö, ühiskondliku toitlustamise ettevõtte on toitlustusette- võtte, ühiskondliku korra kaitse on avaliku korra kaitse, ühiskond- lik transport on kommunaaltransport.*

Traktaadis kinnitatakse, et muistsed roomlased on kasuta- nud *ühiskondlikku transporti.* (Õ 28. 10. 67.)

Traktaadis kinnitatakse, et muistsed roomlased on kasuta- nud *kommunaaltransporti.*

Kui jutt on... *ühiskondliku toitlustamise ettevõtetest*, siis räägiks... veel ühest... (RH 12. 01. 68.)

Kui jutt on *toitlustusettevõtetest*, siis räägiks veel ühest...

Ühiskondlikke kümblusasutusi rajati eelkõige vanadel idamaa- del. (H 1, 68.)

Avalikke (üldkasutatavaid) kümblusasutusi rajati eelkõige vanades idamaades.

ÜLDREEGEL. Vt. reegel.

ÜLETAMA. Не превышает он корректсес tõlkes *alla*. Kipub tavaliste tähenduste (tänava või kõrguse *ületamine*) kõrval muutuma ka universaalsõnaks.

Sügavus *ei ületanud* 45 meetrit.
(E 20. 09. 67.)

Sügavus *oli alla* 45 meetri.

Belmondo on andekas näitleja, kuid ka tema *ei suuda* * *ületada* andetut stsenaariumi... (RH 27. 09. 67.)

Belmondo on andekas näitleja, kuid ka tema *ei küüni üle* andetu stsenaariumi.

Me arutasime nende probleemide *ületamise* võimalusi paljude inimestega. (E 26. 09. 67.)

Me arutasime nendest probleemidest *jagusaamise* võimalusi paljude inimestega.

Уно Лийваку
КАК СКАЗАТЬ ПО-ДРУГОМУ.

Некоторые языковые штампы и слова-паразиты.

Художественное оформление А. Сяде

На эстонском языке. Издательство «Валгус».

Таллин, Пярнуское шоссе, 10.

Toimetaja M. Hion. Kunstiline toimetaja H. Keigo. Tehniline toimetaja
E. Toomsalu. Korrektorid H. Kahar ja V. Leibak.

Laduda antud 3. VI 1968. Trükkida antud 20. I 1969. Kohila Paberivabriku
trükipaber nr. 2, 70×108³/₃₂. Trükipoognaid 2,75. Tingtrükipoognaid 3,85. Ar-
vestuspoognaid 3,83. Trükiarv 10 000. MB-01707. Tellimuse nr. 1955. Trükikoda

«Ühiselu», Tallinn, Pikk t. 40/42.

Hind 20 kop.

20 kop.

A

29634

73 818

TÜ RAAMATUKOGU

1 0300 00237327 4